

Götabiblioteken 2017

Göta biblioteken

Götabiblioteken 2017 ges ut av
Regionbibliotek Östergötland

Redaktör: Lena Udd

Layout: Rolf A Olsson

Ansvarig utgivare: Elisabeth Cserhalmi

Omslagsbild: Agneta Hagelin

Tryck: LTAB

ISBN-nummer 978-91-88151-08-7

GÖTABIBLIOTEKEN I SIFFROR

Götabiblioteken är ett samarbete mellan Regionbibliotek Östergötland, de tretton Östgötakommunerna samt Tranås kommun.

Östergötland och Tranås har numera drygt 470 000 invånare.

Här finns:

45 folkbibliotek, varav 31 är filialer/närbibliotek
3 bokbussar.

Nära 250 anställda.

Över 300 publika datorer.

Sammanlagt har Götabiblioteken nära 3 700 000 fysiska besök på biblioteken per år, i snitt blir det över 10 000 besök per dag.

Götabiblioteken har:

Drygt 1 500 000 fysiska titlar att låna.

Över 20 000 e-böcker.

Cirka 3 000 000 fysiska utlån per år.

Över 40 000 e-böcker laddas ner per år.

Över 120 betalda databaser och nättjänster som låntagarna kan utnyttja, bland annat:

Pressreader med cirka 6 000 tidningar och tidskrifter som du kan nå omedelbart. Det är en webbaserad portal, som erbjuder alla, från den vanlige läsaren till forskaren, material från mer än 100 länder på 60 språk.

Mediearkivet/Retriever som innehåller artiklar från cirka 300 svenska tryckta dagstidningar, tidskrifter och affärspress. Här finns artiklar i pdf-format från Östgöta Correspondenten, Norrköpings Tidningar och Folkbladet med flera tillgängliga.

Alex med biografiska fakta och presentationer av 5 500 skönlitterära författare, varav cirka en tredjedel är svenska. Där finns även barn- och ungdomsförfattare, deckarförfattare, SF-författare och populärförfattare.

Cineasterna där du kan låna strömmande film gratis via lånekortet.

Visste du att:

Götabiblioteken har en mängd besökare på webben och låntagare som bor i andra länder. Många finns i Norden, men andra finns också i bland annat USA, Tyskland, England, Indien och Sydkorea.

Östgöta Taltidning har fler amerikanska än svenska besökare på sina webbsidor.

Efter Startsidan, Mina sidor med lån & reservationer så väljer besökarna Unga berättare på Götabibliotekens webb.

Götabibliotekens mångfacetterade verksamhet

Enkelt, tydligt, luftigt, stilrent, logiskt, välkommande, inspirerande och överraskande. Där har du värdeorden för Götabibliotekens nya webb. Ord som också stämmer lika bra om man vill beskriva Götabiblioteken och deras mångfacetterade verksamhet, det visar vår årskrönika Götabiblioteken 2017 med största tydlighet.

I samband med den nya webben lanserar Götabiblioteken också en ny grafisk profil med nytt utseende, färger, typsnitt och symboler. Den får du ett smakprov på här i årskrönikan.

Götabiblioteken 2017 handlar en hel del om digitala aktiviteter och skapande. Biblioteken har länge bedrivit ett framgångsrikt arbete med att folkbilda och förankra för att öka den digitala delaktigheten. Götabiblioteken har antagit en MIK-strategi och påbörjar nu arbetet med kompetenshöjning för all bibliotekspersonal.

Det är en del av regeringens satsning "Digitalt först – med användaren i fokus", för att öka den digitala kompetensen hos befolkningen genom att använda sig av biblioteken som kunskapsnod. En satsning med ekonomiska muskler, liksom den andra satsningen, "Stärkta bibliotek i hela landet",

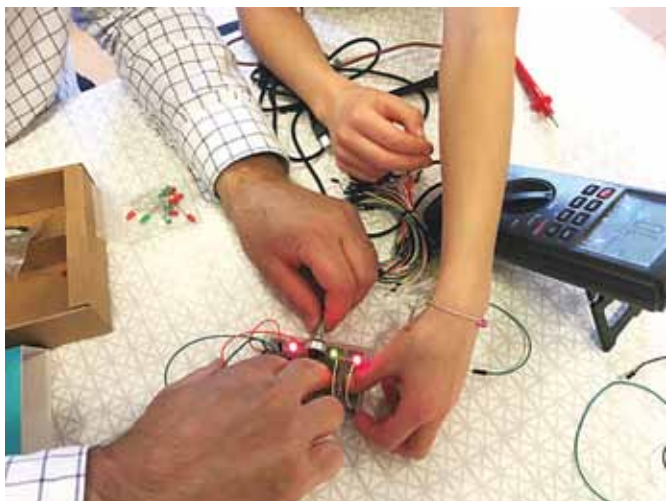

med uppdrag att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteken. Dessa två satsningar är tydliga markeringar från regeringen: Bibliotek spelar en viktig roll i vårt samhälle.

Att biblioteken är, och ska vara, en öppen demokratisk arena har du både hört och läst förut. Men glöm det inte, det kan inte nog betonas. Likaså bibliotekslagen som tål att upprepas; "Biblioteken/.../ ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning" och "folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet".

Medan 2018 rullar vidare fortsätter vårt gemensamma arbete med att främja digital delaktighet och öppna tillgängliga biblioteksrum – för läsandet, kunskapssökandet och upptäckarlusten för alla. Oavsett vem man är, har för bakgrund eller varifrån man kommer.

ELISABETH CSÉRHALMI
Chef, Regionbibliotek Östergötland.

INLEDARE 3
Elisabeth Cserhalmi.

CROSSMEDIA 6
– ett utvecklingsarbete.

MIK 8
Vad är det?

IT-KUNSKAP 8
Introduktion för nyanlända.

DEMOKRATIUPPDRAGET 10
hur hanterar vi det i vardagen?

LITTERATUREN 12
Finns intresset för "smalare" litteratur?

BOKSTART 13
Positivt för små barns språk.

LITTERATURSCENEN 14
Utvecklar biblioteken som arenor.

BOXHOLM 16
Robotar på besök.

FINSPÅNG 18
Uppsving och utåtriktat.

VALDEMARSVIK 19
Klimatet i fokus.

LINKÖPING 20
Fullträff med littlebits.

LINKÖPING 21
Stiftbibliotekets fantastiska skatter.

MJÖLBY	22
Cosplay, littlebits och en youtuber.	
MOTALA	24
Den digitala vägen.	
NORRKÖPING	25
Må bra med böcker.	
NORRKÖPING	26
Hur påverkar crossmedia biblioteken?	
SÖDERKÖPING	28
Digital delaktighet på hjul.	
VADSTENA	30
Möten i den digitala världen.	
KINDA	31
Böckerna får liv.	
YDRE	32
Pannkakor & Programmering.	
ÅTVIDABERG	34
Slitna industrilokaler i ny skepnad.	
ÅTVIDABERG	36
Digitala författarbesök via Skype.	
TRANÅS	38
201 olika programpunkter.	
FINLAND 100 ÅR!	40
Förvaltningskommuner i Östergötland.	
TILLGÄNGLIGHET	42
Ökad kunskap om digitala medier.	

Crossmedia – ett utvecklingsarbete

Hur kommer framtidens bibliotek att se ut? Ja, det beror förstas på vad vi menar med framtid, om det är nästa år eller betydligt längre fram som menas. Vi kallar det för enkelhetens skull en obestämmd framtid.

Det har pratats ganska länge om att pappersboken är på väg att försvinna och ersättas av böcker i digital form. Så har ännu inte skett. Bokförsäljningen skjuter istället i höjden, särskilt vad gäller barnböcker. Detta kan ha sin förklaring i att det kommit larmrapporter om att många barn har dålig läsförståelse (PISA, 2012). Med anledning av det har efterfrågan ökat från skolor och bibliotek och från engagerade föräldrar. Förlagen har därmed satsat på att ge ut fler barnböcker.

Samtidigt som det säljs många böcker finns det undersökningar av våra medievanor som visar att många ägnar mindre tid åt bokläsning nu än tidigare. Motsägelsefulla uppgifter alltså. Vad ska en tro?

Rustade inför framtiden

I framtiden kommer kanske färre att läsa tryckta böcker, men en sak är i alla fall beständig – vårt behov av berättelser. I vilken form de ska berättas är däremot inte lika självklart. I biblioteksvärlden har vi ägnat oss framförallt åt tryckta böcker och fortfarande dominerar det, men biblioteken innehåller idag så mycket annat. Det lånas ut film, ljudböcker, tv-spel med mera. Det går att ladda ner både film och böcker till sin dator eller mobila enhet hemma. Fakta söks inte längre på bibliotekens referensavdelningar utan på nätet.

Människor förändrar alltså sina medievanor och det påverkar biblioteken och vårt sätt att jobba på. Inom Götabiblioteken kände vi ett allt starkare behov av att lära oss mer tillsammans så att vi kan stå rustade inför framtiden. Vi ville höja kompetensen om nya sätt att arbeta med berättande i mötet med digital teknik och därför startade vi processen som fick namnet crossmedia.

Ett antal frågor

Inför arbetet ställde vi oss ett antal frågor

- Hur ser vår verksamhet ut idag och hur kommer den att se ut i framtiden?
- Vad är vår roll i samhället? Hur ser framtidens berättande och läsning ut?

Vårt behov av berättelser är nog beständigt. I vilken form de ska berättas är däremot inte lika självklart.

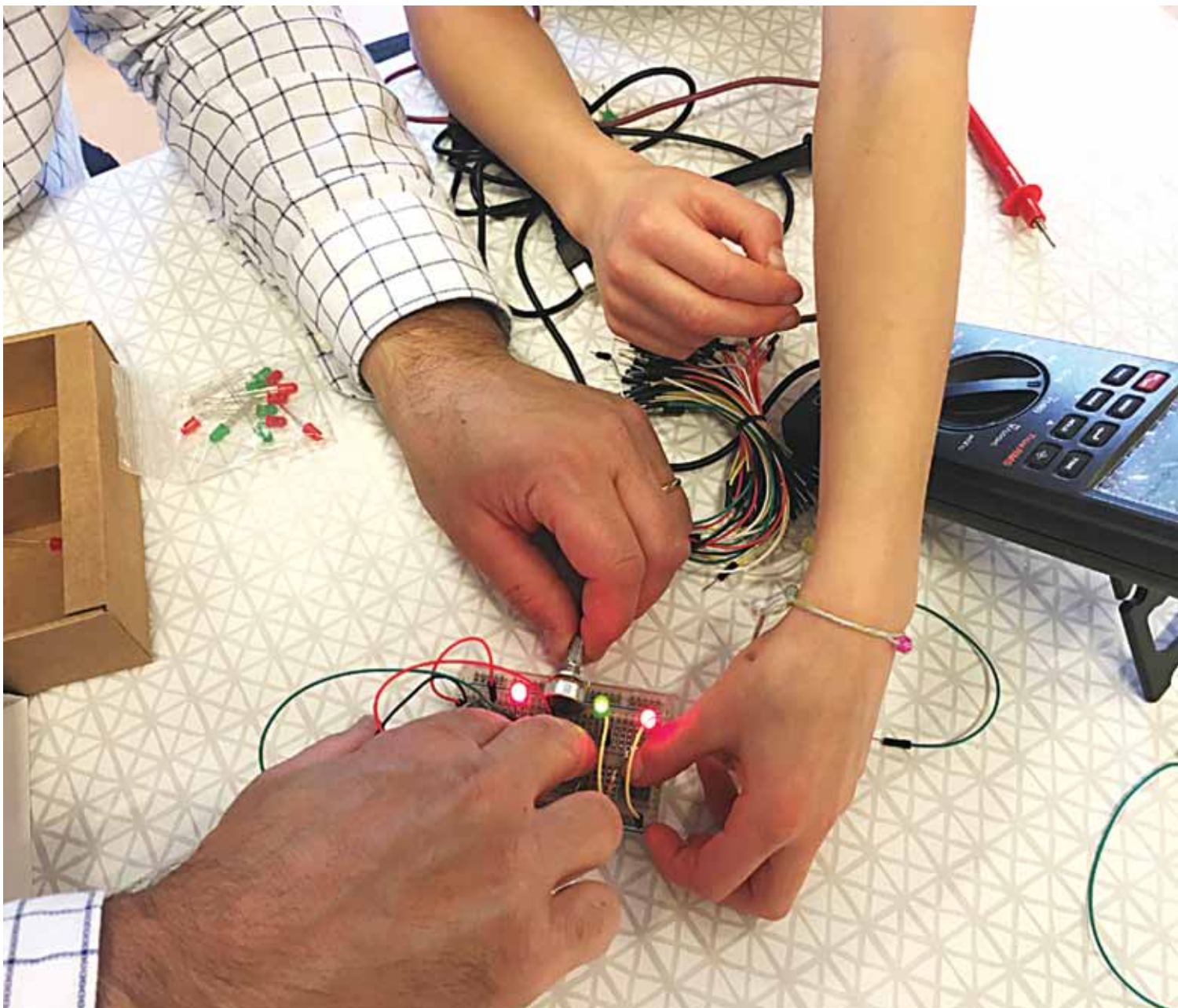
- Hur kan vi använda ny digital teknik för ökad läslust?
- Nya medier, material, metoder?
- Vilka ska jobba på biblioteken? Nya yrkesgrupper?

Vilka ska vi samarbeta med?

Sättet vi arbetat på är en läroprocess som innehåller fördjupning på olika sätt. Vi måste först lära oss själva för att sedan kunna lära andra. För oss som medverkat i processen har det inneburit till exempel litteraturläsning, diskussioner, seminarier, workshops och studieresor. Det har i sin tur lett till att vi provat en hel del nytt på de olika biblioteken. Till exempel programmering med robotar, filmskapande, workshops där vi arbetat med youtube, makerspace, kodning med Coder dojo, cosplay och mycket annat. I utvecklingsarbetet har vi betonat vikten av att samarbeta med andra. Vi gjorde ett studiebesök till Vaggeryds bibliotek och deras makerspace. I Vaggeryd har biblioteket hittat sin plats i kommunen och samarbetar med många andra aktörer, både kommunala och privata. Därigenom når de ut till fler och kan ta hjälp av varandras kompetenser.

Crossmediaprocessen inom Götabiblioteken fortsätter även under 2018.

TEXT: INGRID LOELD RASCH
Regionbibliotek Östergötland

Litet lexikon

Crossmedia är namnet på en utvecklingsprocess inom Götabiblioteken där vi arbetar med berättande i andra medieformer än tryckta böcker.

Cosplay är en japansk form av performance eller maskerad. Deltagarna klär ut sig i dräkter och accessoarer för att föreställa en specifik figur eller idé.

Makerspace är en fysisk eller digital mötesplats där kunskap och verktyg delas. Typiska intressen i maker-kulturen är elektronik, robotik och 3D-printing, men även mer traditionella hantverk som metall, trä och textil förekommer.

Coder dojo är en global rörelse för att alla ska få testa på programmering

Scratch är ett programmeringsverktyg. Det lär ut grunderna till programmering genom visuella block som byggs ihop likt ett pussel för att skapa spel och animationer.

Blue-bot är en liten robot. Den programmeras genom enkla knapptryckningar på själva roboten.

Littlebits är ett material som påminner om lego, men för att skapa kretsar och för att programmera händelser.

MIK – vad är det?

Under 2017 har vi arbetat med att ta fram en MIK-strategi för Götabiblioteken. Det första förslaget presenterades och diskuterades på ett chefsmöte i maj, för att i nästa steg diskuteras ute på biblioteken och i Götas MIK-grupp. I oktober beslutade bibliotekscheferna att vi gemensamt ska jobba med strategin.

Att arbeta med MIK innebär för alla medarbetare att vara förtrogen med MIK-begreppet och kopplingen till demokrati, aktivt medborgarskap och livslångt lärande, samt att biblioteken integrerar MIK i all sin verksamhet och att biblioteket har resurser och metoder för att arbeta MIK-främjande gentemot biblioteksbesökarna.

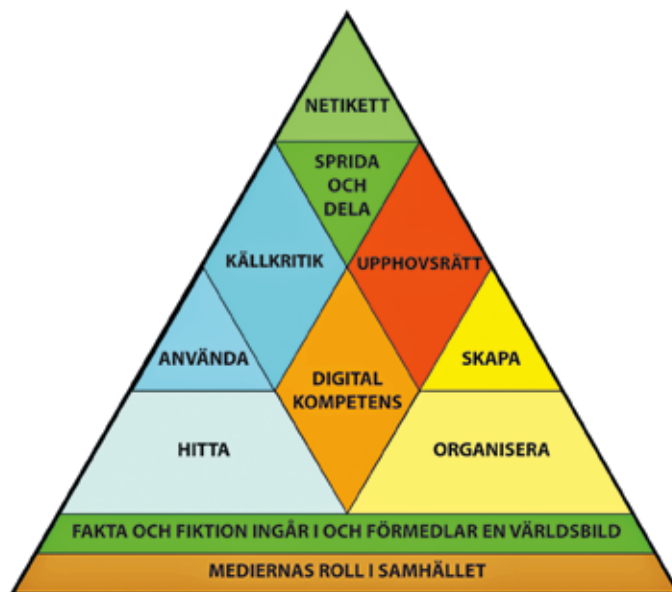
Vad är MIK?

MIK är förkortningen av Medie- och Informationskunnsighet och är ett samlingsbegrepp för flera olika kunnskigheter. Statens medieråd definierar begreppet som: "förmågorna att finna, analysera, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och kontexter."

UNESCO förordar förklaringsmodellen där man ser MIK som ett paraplybegrepp där olika kunnskigheter ingår, dessa kunnskigheter hänger ihop i det som benämns som MIK-ekologin. Exempel på kunnskigheter som ingår i den är informationskunnsighet, bibliotekskunnsighet, digitalkunnsighet, filmkunnsighet och mediekunnsighet. Ett tips för att lära sig mer om vad dessa kunnskigheter handlar om är att titta på de filmer som Länsbibliotek Sörmland gjort och publicerat på Youtube, där olika personer beskriver de olika kunnskigheterna utifrån sitt perspektiv. Bland annat berättar Julia Larsson, tidigare projektledare för DigidelCenter i Motala, om digitalkunnsighet.

Pyramidmodellen

Ytterligare ett sätt att beskriva vad MIK är visas i den pyramidmodell som Götabiblioteken tagit fram under arbetet med MIK-strategin. Modellen visar att medie- och informationskunnsighet handlar om många olika delar. Vi behöver förstå mediernas roll och funktion i ett demokratiskt samhälle. Vi behöver vara digitalt kompetenta för att kunna använda tekniken. Vi behöver kunna hitta, organisera och använda oss av information och medier och därtill skapa själva för att kunna sprida information. Vi behöver kunna använda

oss av källkritiska verktyg för att avgöra trovärdighet och relevans. Likaså är det viktigt med kunskap om upphovsrätt.

I december 2017 beslutade regeringen om en satsning på ett digitalt kompetenslyft för landets folkbibliotekarier. Kungliga biblioteket har fått uppdraget att samordna och finansiera, de regionala biblioteksverksamheterna kommer att fungera som kompetens- och utvecklingsnoder. Detta innebär att Götabiblioteken de kommande åren kommer att kunna satsa på digital kompetensutveckling för bibliotekspersonalen.

Självskattningstest

Under våren 2018 börjar arbetet med att kartlägga vilken kompetensutveckling som det finns behov av och planera för genomförandet. Bland annat kommer all personal få göra ett självskattningstest kring digitala kompetenser. Arbetet kommer att ledas av Regionbiblioteket tillsammans med Götas MIK-grupp och cheferna på biblioteken.

TEXT: LISA EKMAN
Regionbibliotek Östergötland

Ökad IT-kunskap till nyanlända

Många nyanlända saknar kunskap om det digitala samhällets e-tjänster och betaltjänster. I Östergötland har Regionbibliotek Östergötland fått uppdraget att samordna och genomföra samhällsorientering på modersmål för nyanlända. I kurserna ingår bland annat 12 timmars internetintroduktion för att deltagarna ska få en grund i digital kunskaper, och efterfrågan på kurser är stor.

Många nyanlända kan till viss del ta del av sociala medier som Facebook och liknande, men är i övrigt dåligt bevandrade på internet och att ta del av de möjligheter som erbjuds där.

Extra IT-kurser

För att möta behovet fick vi under 2017 ekonomiska medel från vår huvudman Region Östergötland för att anordna extra IT-kurser om 30 timmar för målgruppen. Under 2017 har vi haft 108 deltagare och vi har ytterligare 75 deltagare i snart avslutade kursgrupper.

I kurserna utgår vi från deltagarnas kunskapsnivå. Målet är att komma så långt att alla ska kunna använda olika e-tjänster och betala sina räkningar via Internetbank.

De delar som vi utgår ifrån är följande:

- Grundläggande datorkunskap
- Ordbehandling
- Internet från grunden
- E-post
- E-tjänster
- Betaltjänster och e-legitimation
- Handla säkert på nätet

Vill fortsätta

Efterfrågan är som nämnts stor och vi hoppas på ytterligare medel för att kunna erbjuda IT-kurser också under 2018. Vi räknar då med att kunna erbjuda mellan 200–300 deltagare att delta i våra kursgrupper.

TEXT: LARS EKLUND

FOTO: NINA LÖNN

Regionbibliotek Östergötland

Samhällskommunikatör Maha Babeke och en kursdeltagare fördjupar sig i det digitala landskapet.

Många nyanlända har skrala kunskaper i att använda e-tjänster och behöver mer digital kunskap.

Det demokratiska uppdraget

När den nya bibliotekslagen kom 2013 stod det klart att bibliotekens demokratiska uppdrag var den grundläggande principen för bibliotekens arbete och existens. I lagen står det så här:

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Men hur arbetar en med ett så stort och omfattande uppdrag på folkbiblioteken? Har vi tillräckliga kunskaper, och hur hanterar vi det i vardagen?

På hösten 2015 bildades en grupp i Göta för att arbeta med detta. Den har hittills bestått av Birgitta Hellman Magnusson, bibliotekschef i Motala, Birgitta Hjerpe, bibliotekschef i Norrköping, Marie Sääf, biträdande bibliotekschef, Linköpings stadsbibliotek samt Helena Agnemar, utvecklingsledare, Regionbibliotek Östergötland.

Tre områden

Vi började med att ringa in de frågor som vi tyckte hörde till demokratiuppdraget. Det är lätt att hamna i att allt hör dit men vi bestämde att vi skulle utgå från några områden: **Medierna, lokalerna och säkerheten.**

Regionbiblioteket hade tidigare frågat bibliotekspersonalen i Göta och fått fram att det var biblioteksrummet, åsiktsfriheten och vilka juridiska aspekter som finns på det som var viktigt att arbeta med. Det som varit mest synligt och omskrivet de senaste åren har varit saker som har rört inköp av vissa kontroversiella böcker och gallring av medier som uppfattats som rasistiska.

Seminarier för alla

Gruppen bestämde sig för att göra två seminariedagar under 2017 där all personal i Götabiblioteken skulle få möjlighet att delta. Det var en taggad och förväntansfull personalskara från Götabiblioteken som samlats på

Biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Linköpings Konsert & Kongress för att lyssna till föreläsare och diskutera det demokratiska uppdraget.

Niclas Lindberg före detta generalsekreterare i Svensk biblioteksforening, numera bibliotekschef i Västerås, pratade om de olika nationella och internationella dokument som finns som grund. Sofie Samuelsson, utvecklingsledare på Regionbibliotek Stockholm pratade om "Normkritik och läsning" och Anya Feltreuter, bibliotekschef i Mjölby berättade om när deras bibliotek hade en "Tyckfrihetsvecka".

Den sista föreläsningen handlade om biblioteksrummet och vilka dilemman personalen kan hamna i om någon som en känner sig tveksam till vill hyra lokaler i biblioteket.

Mellan de båda demokratidagarna fick personalen via sina chefer i uppdrag att läsa utvalda sidor ur "Vi arbetar i medborgarnas tjänst" av Åsa Söderlind och Gullvor Elf som handlar om mediestrategiskt arbete och att fundera över frågeställningar som arbetsgruppen skickat ut.

Det har varit en grundläggande sak för arbetsgruppen att biblioteken själva måste arbeta med frågan. Ta upp den på personalmöten, diskutera den på fikarasterna, och utarbeta egna dokument för hur arbetet med demokratiuppdraget ska bedrivas.

Vad styr?

Den andra dagen hade rubriken Biblioteksrummet – Medierna.

Denna gång handlade det om vad vi kan, får och vill göra när vi medieplanerar. Vad är det som styr oss när

Demokrati betyder bland annat mångfald, att olika åsikter får framföras. Det kan leda till olika dilemman för biblioteken.

vi köper in och gallrar? Behöver vi komma fram till ett gemensamt förhållningsätt? Hur gör vi för att inte bryta mot lagen? Under 2017 har det kommit utslag från Justitieombudsmannen som slagit fast att ett par bibliotek har handlat i strid med lagen när de vägrat köpa in titlar som föreslagits av allmänheten.

Gullvor Elf höll en föreläsning som handlade om dessa komplicerade frågeställningar och dilemman under rubriken "Censur eller urval – bibliotekens ställningstagande i mediefrågor".

Juridik och säkerhet

Det handlade även om juridik och säkerhet i biblioteksrummet. Det var Norrköpings kommunjurist Charlotte Rydberg och säkerhetsansvarige i samma kommun, Richard Tjernström, som höll en föreläsning i dialogform som väckte mycket frågor och inlägg. Till exempel: "Får man tigga inne på biblioteket?", "Får man dela/lägga ut material, politiskt eller opolitiskt inne i biblioteket?", "Kan varje bibliotek göra sina egna regler och i så fall om vad?" och "När ska det offentliga rummet

begränsas ur säkerhetssynpunkt". Ett genomgående svar på de flesta frågeställningarna var "Ja man får, om det inte stör eller är brottsligt" Det viktiga är att besluten en tar är genomtänkta, att en har diskuterat sina regler grundligt och att ha en plan för hur en kan agera. Och att använda förnuftet och smidigheten!

Processen går vidare

Vi har fått många bevis på att dessa dagar varit uppskattade och väckt intresse för att fortsätta jobba aktivt med bibliotekens demokratiska uppdrag. Det är också dags att ta in fler aspekter på demokratin än de vi sysslat med under 2017.

Arbetsgruppen ska med erfarenhet av vad som gjorts hittills komma med förslag på hur denna process ska kunna gå vidare under 2018 och in i framtiden.

Fotnot: Demokratidag 1 finns dokumenterad som en film som ligger på Regionbibliotekets YouTubekanal.

TEXT: HELENA AGNEMAR
Regionbibliotek Östergötland

Hur ska vi jobba med litteraturen?

Att jobba med litteraturen i ett bibliotek? Det är väl det biblioteken gör, dagligen och stundligen? I Bibliotekslagens ändamålsparagraf står det om det nog så viktiga uppdraget som handlar om litteraturens ställning. "Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning ..."

Hur arbetar folkbiblioteken med litteraturen idag? Finns det intresse för och kunskaper om den litteratur som betraktas som mer otillgänglig och "svårsåld"?

Mediemarknaden är enorm, det kommer ut ca 13 000 titlar varje år, enligt Kungliga bibliotekets statistik över utgiven litteratur 2016. Hur ska personalen hinna, orka, kunna jobba med det som inte efterfrågas så mycket? Och vad ska vi göra med de kulturrådsstödda böckerna som kommer till biblioteken flera gånger per år och som uppfattas som besvärliga att få ut till allmänheten? Hur utbildas blivande bibliotekarier? Vilken ställning har poesin? Dramatiken? Kritiken?

Tid och resurser

Regionbiblioteket har inlett ett arbete som syftar till att ta reda på sådana saker och att i förlängningen stärka bibliotekens arbete med litteraturen och särskilt det som hos många uppfattas som "smalt" eller "svårt". Biblioteken har svarat på frågor som handlat just om vilken personal som arbetar med litteratur, hur mycket tid och resurser som finns till detta och vilka som har en djupare kunskap i ämnet. Undersökningen syftar till att få en

bild av läget på biblioteken som ett underlag för att kunna föreslå sätt för att stärka litteraturens ställning i bibliotekslagens anda.

Jobbar vidare

De litteraturfrukostar som ordnats under 2017 har också haft samma inriktning. I maj föreläste litteraturkritikern Lotta Olsson om barn- och ungdomslitteraturens ställning och i november kom poeten och kritiker Anna Hallberg för att tala om "Poesin i teorin och praktiken". De gav inspiration och argument för att jobba vidare för litteraturen på biblioteken och i resten av samhället.

Projektet Litteraturscen Östergötland som pågått under hösten 2017 är också ett led i att förstärka och befästa litteraturens ställning. (Se sidan 14)

Arbetet går vidare under 2018. Regionbiblioteket ska med det som gjorts hittills: underlagen, forskningen och rapporter som gjorts i andra delar av Sverige (det finns flera regioner /län som gjort eller inlett ett liknande arbete) bestämma inriktning och aktiviteter som Götabiblioteken får ta ställning till.

Lös mer:

Läsandets kultur. Litteraturutredningen SOU 2012:65

Läsarnas röster. Synen på skönlitteratur för vuxna på svenska folkbibliotek. Region Halland. Kultur i Halland 2016.

Att stärka litteraturens ställning. En analys av litteraturområdet i Örebro län. Region Örebro Län 2017

TEXT: HELENA AGNEMAR
Regionbibliotek Östergötland

Tidig bokstart stimulerar språket

Bokstart är en nationell satsning som riktar sig till små barn i åldern 0-3 år och vuxna i deras närhet, med syfte att tidigt stimulera språkutveckling. Föräldrar uppmuntras att prata, läsa, sjunga, rimma och ramsa med barnet. På så sätt utvecklas barnets språk och läsintresse.

Det nationella Bokstart bygger på samverkan mellan folkbibliotek, förskola och barnhälsovård och utgår från varje enskild familjs och barns behov. Samarbete med det civila samhället är viktigt i språk- och läsfrämjande insatser som riktar sig till småbarnsfamiljer.

Viktigt samarbete

I Region Östergötland är Bokstart ett samarbete mellan Barnhälsovården, Regionbiblioteket, logopeder, Länsstyrelsen samt kommunbiblioteken. Samarbete är mycket viktigt när vi arbetar med små barns språkutveckling för att de gemensamma resurserna utnyttjas bättre, olika kunskaper och kompetenser kompletterar varandra, språkstörningar kan upptäckas tidigare och sist, men inte minst – ett rikt språk gör barnen bättre rustade för att fullt ut kunna delta i samhället.

Skapa jämlik tillgång

En förstudie har gjorts och den visar att samarbetet mellan biblioteken och barnhälsovården ser mycket olika ut i Östergötlands kommuner, men det kan också

vara skillnader inom en och samma kommun. Därför vill vi bygga en struktur för jämlik tillgång till familjestöd för barns språkutveckling i hela Östergötland. Vi vill:

- Ha ett strukturerat och långsiktigt samarbete mellan bibliotek, förskola, barnhälsovård och logopedi i alla kommuner
- Att alla barn i Östergötland får en bokgåva vid 6, 12 och 18 månaders ålder
- Dela kunskap om metoder för att stimulera barns språkutveckling
- Dela kunskap mellan professioner för att upptäcka språkstörning vid tidiga åldrar

Gods effekter

I länder där Bokstart pågår sedan många år finns studier som visar på goda effekter när det gäller barns tidiga språkutveckling och att det bland annat påverkar skolresultat positivt. I Sverige har försöksprojekten än så länge pågått för kort tid för att det ska gå att utvärdera resultaten på lång sikt.

Läs mer om Bokstart på Statens Kulturråds hemsida: www.kulturradet.se/sv/bokstart

TEXT: INGRID LOELD RASCH
Regionbibliotek Östergötland

Öppet för all litteratur

Litteraturscen Östergötland är en ambulerande litteraturscen som drivs av Regionbibliotek Östergötland i samarbete med regionens folkbibliotek och med stöd av Statens kulturråd.

Projektet startade i april och bedrivs på halvtid. Det är öppet för all form av litteratur, i alla genrer, och för författare på lokal/regional, nationell och internationell nivå.

Litteraturscen Östergötland arbetar med litteraturen som konst och med att utveckla biblioteken som arenor. Ett antal offentliga program, med och för biblioteken, har genomförts under hösten 2017.

Stor variation

17 författarsamtal och seminarier har arrangerats på sex bibliotek (Norrköping, Linköping, Finspång, Ydre, Tranås och Söderköping).

I Ydre sjöng, läste och samtalade Tove Folkesson om sin romantrilogi "Ölandssången". Till Norrköping kom den ryske författaren Sergej Lebedev och talade med publiken om återupptäckten av de sovjetiska arbetslägren och om Ryssland i dag. Under Finspångs serievecka berättade Nina Hemmingsson om sitt skapande. I Tranås läste lyrikdebutanterna Johanna Frid och Gordana Spasic tvåspråkigt ur sin gemensamma diktsvit "Familieepos". Och i Linköping framträdde Peter Johnsson och Per Wirtén och talade om Polens, EU:s och Europas framtid.

Det var en ivrigt lyssnande och

26 författare och forskare framträdde på olika bibliotek. I Tranås läste lyrikdebutanterna Johanna Frid och Gordana Spasic tvåspråkigt ur sin gemensamma diktsvit "Familieepos".

samtalande publik överallt, som gjorde alla program öppna, demokratiska och unika. Tre Kritiska samtal genomfördes också, tillsammans med Linköpings universitet och Kritikklubben i Stockholm

Möter författarna

Allt som allt framträdde 26 författare och forskare, och biblioteken samarbetade med omkring 20 externa medarrangörer. Det sistnämnda gav projektet extra ekonomisk stadga.

Nu går Litteraturscen Östergötland vidare. Under 2018 kommer en utbildning att hållas för bibliotekens

anställda för att sprida gemensamma erfarenheter, arbeta mer med litteraturaktiviteter och leda författarsamtal. Ett antal författare, bland andra Maja Hagerman, Stefan Jonsson, Sven Lindqvist, Jörn Donner kommer till biblioteken och berättar om sina böcker. I Samtal Europa deltar författarna Jasim Mohamed och Jan-Henrik Swahn.

På Litteraturscen Östergötland möter publik och läsare levande författare på biblioteken!

TEXT: MATS GRANBERG
FOTO: FAMILIEEPOS
Regionbibliotek Östergötland

Talboken kommer – nästan genast

Under 2017 började flera Götabibliotek med en ny service – Talboken kommer.

Det är en tjänst från Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, där biblioteken kan förmedla talböcker via internet till IT-ovana låntagare som har svårt att själva ladda ner böcker från det digitala biblioteket Legimus.

Istället för att posta fysiska talböcker lägger biblioteket talböckerna i en digital bokhylla och skickar iväg till låntagarens internetanslutna Daisy-spelare. På så sätt tar det bara en kort stund innan boken når läsaren.

Än så länge kan bara de som prenumererar på en taldagstidning, och som har fått en digital spelare

med prenumerationen använda tjänsten. Men meningen är att den på sikt ska vara tillgänglig för alla talboksläsare som har en digital Daisy-spelare. Talboken kommer underlätta för läsarna och bibliote-

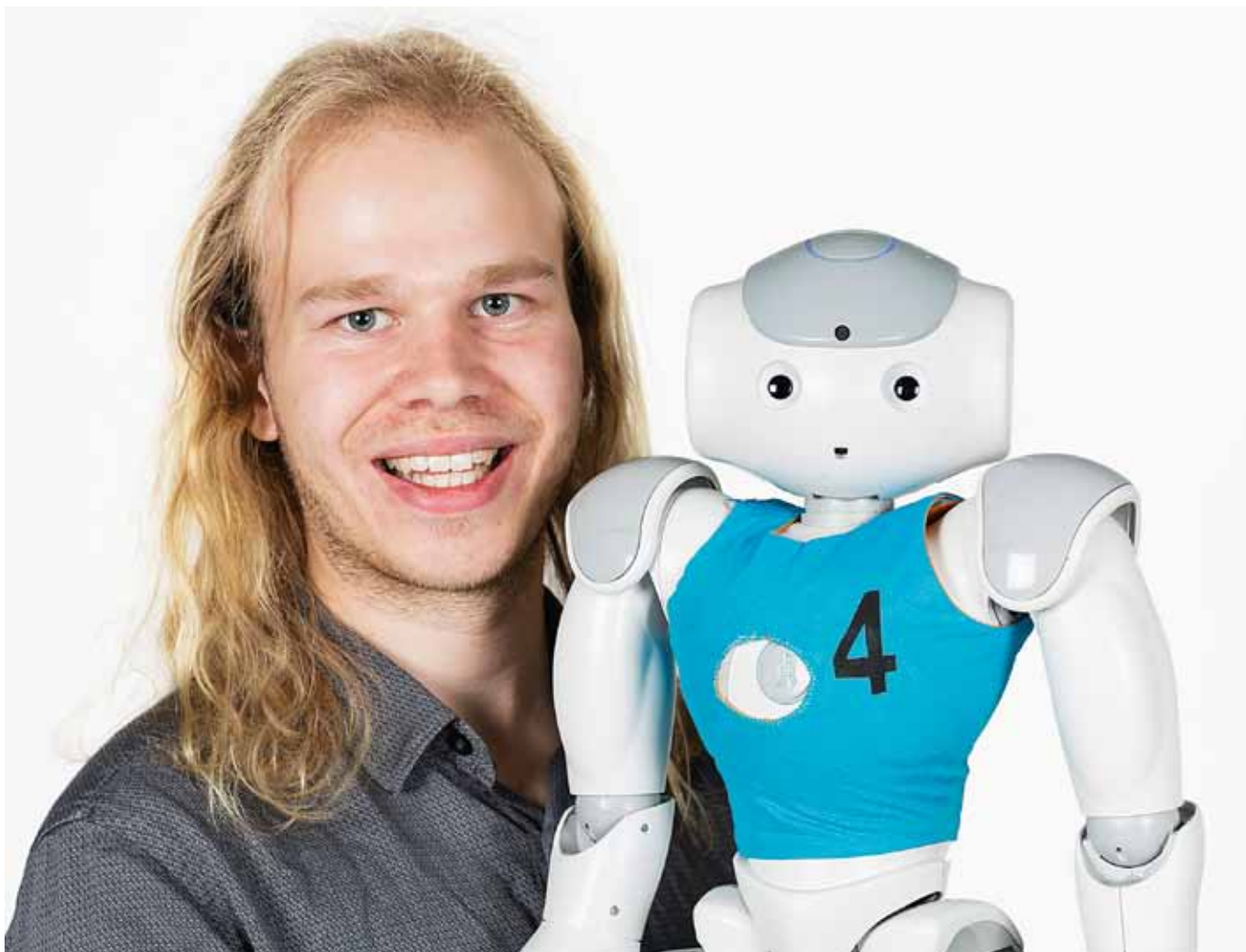
ken, plus att kostnader, transporter och miljöpåverkan minskar. Linköpings stadsbibliotek har idag flest Talboken kommer-läsare i hela landet.

En värld av film

Hösten 2017 blev en glad överraskning för Götabibliotekens filmålskare. Då infördes, nästan lite i smyg, tjänsten Cineasterna som gör att du kan strömma kvalitetsfilmer gratis till en smart telefon, surfplatta eller dator.

Att låna en film fungerar ungefär på samma sätt som att låna en e-bok. Man tittar i filmarkivet, väljer fliken Götabiblioteken, väljer film och lånar med hjälp av sitt lånekort och sin pinkod. Man kan låna högst fyra filmer i månaden.

Genre	Spellängd	Land	Språk	IMDB	Ålder	Undertexter
Nytt hos oss, Drama	93 minuter	Sverige	Svenska	8,0	11 år	Engelska

Fredrik Löfgren och roboten Elsa från Linköpings universitet bjöd på rolig familjelördag i Boxholm.

Roboten Elsa på besök i Boxholm

Är det en riktig robot? Frågan ställs av en åttaåring dagen innan biblioteket ska få besök av en robot. Vanligtvis, innan ett program, får vi frågor i disken, vi pratar med besökare och får, av en del, höra att de kommer. Inför programpunkten "Träffa en robot" var det tyst.

Ja, en alldeles riktig robot! svarar jag, och tänker att då kommer några barn i alla fall ...

Inom Crossmediaprocessen har vi pratat mycket om modern teknik på bibliotek, och nya sätt att inspirera till bildning. Att få besök av den moderna teknologin tyckte jag var ett passande första steg. Och underhållande! Det var viktigt att det skulle vara kul.

Vi bestämde oss för att bjuda in Fredrik Löfgren,

amanuens vid Linköpings universitet. Framförallt ville vi bjuda in en av universitetets små robotar. Men skulle det vara för barn eller vuxna? Båda, sa jag, och marknadsförde programmet som familjelördag. Och roligt blev det.

Tomatkastande robot

Roboten heter Elsa, efter Disneyprinsessan, och har bland annat varit med i Tv4:s program Talang och RoboCup, som är en fotbollstävling.

Så vad kan universitetets robotar göra? En hel del, om du frågar Fredrik. De kan laga mat, dansa och spela fotboll. När Elsa demonstrerar en fotbollspark går hon långsamt fram till bollen, ett litet steg i taget, och

Robotteater

Vi fortsätter att arbeta med robotar och programmering i Boxholm, på mycket enklare nivå. Under vintern har barnen med hjälp av konstnären Rasmus Sköld byggt en teaterscen åt blue-bots, enkla robotar som utvecklats för att lära barn programmeringstänkande. Scenen är nu på plats, men om blue-bots blir bra skådespelare får framtiden avgöra.

FOTO: KAJSA BORGSTRÖM

puttar på bollen med ena foten. Det var nog tur att de andra robotarna i RoboCup hade samma svårigheter som Elsa.

Fredrik och hans kollegor programmerar in vad robotarna ska göra och hur de ska läsa av sin omgivning. Det är inte så lätt för de små figurena. Till exempel har en robot kastat tomat på en domare under en matlagningstävling för att han tolkade domaren som en skärbräda. Och när de skulle lära sig klippa band med sax klippte de av elsladdar istället, vilket fick Fredrik att springa från föreläsningssalen till labbet för att se varför lampor och teknik plötsligt slocknade.

Alla stannar

Publikantalet hade jag inte behövt oroa mig över. Ett bra tag innan det börjar droppar det in familj efter familj, mellanstadiebarn i kompisgrupper och några pensionärer. Det är fullt hus på Boxholms bibliotek.

Publiken är utspridd i en stor halvcirkel. Det ser nästan ut som en amfiteater - med de mindre barnen på filtar längst fram, folk sittande på stolar och de stående vuxna längst bak. Det torgaktiga beteendet "vandra förbi och titta lite" som vi trodde skulle ske händer inte. Alla stannar hela timmen som roboten är här.

Åttaåringen sitter på golvet framför Elsa och kan liksom inte låta bli att emellanåt sträcka fram en hand och peta på henne. Mobilerna är framme i publiken, många filmar och tar kort.

Några pensionärer viskar till varandra att det är

läskigt med robotar, de kommer ta över världen. Men det, menar Fredrik, är något vi får från Hollywoodfilmer. Robotar och artificiell intelligens finns redan i vår vardag utan att vi tänker på det, och utvecklingen må gå snabbt men ändå gradvis. Robotar skulle kunna göra alla tråkiga saker vi människor vill slippa, framhåller Fredrik.

Älskar publiken

Elsa verkar inte det minsta farlig. Hon sitter stilla och tittar runt på alla människor som betraktar henne. Hon älskar uppmärksamhet, säger Fredrik. När hon dansar för publiken får hon en stor applåd, hon bugar lätt och säger glatt "tack så mycket!".

Avslutningsvis får besökarna komma fram till Elsa, ta selfies och hålla i henne, innan Fredrik är tvungen att rusa iväg till nästa event.

I efterhand känner jag att "Träffa en robot" verkligen lyckades att skapa ett roligt möte men den moderna tekniken. Vi fick med oss en positiv bild av robotar, att de kan göra vardag och jobb lättare. Inget konstigt egentligen, vi tog del av kunskap om robotar och det lättade vår oro för framtida teknologi.

För visst vore det praktiskt att ha en robot som städar hemma?

TEXT: KAJSA BORGSTRÖM

FOTO: ANNA GERDÉ

Boxholms bibliotek

Uppsving och utåtriktat i Finsspång

Under 2017 fick Finsspångs bibliotek lite av ett uppsving. Vi satsade nämligen på att styra upp, organisera och utöka vår programverksamhet, och denna satsning har varit mycket uppskattad hos både personal och besökare. Till exempel har vi arrangerat egna temaveckor, utöver de som Götabiblioteken som helhet anordnar. Under en sådan vecka anordnar vi bland annat föreläsningar, filmvisning, teater eller annat, samt köper in och skyltar med relevant litteratur för att uppmärksamma och utbilda i det aktuella ämnet. Tanken är att dessa temaveckor med vitt skilda teman ska fortsätta poppa upp i vår kalender, åtminstone en gång per halvår. Under 2017 hade vi vår återkommande regnbågsvecka i februari, och en serievecka i oktober.

Workshop med tecknare

Under regnbågsveckan visade vi film om homosexuell kärlek, blev roade av Sara Lund/Claes Schmidts komiska föreställning om sitt liv som transvestit, samt fick besök av Teater 3 som spelade upp sin underhållande barnteater om könsroller. Under rubriken "Inte

I minibiblioteket kan parkflanören hitta en bok, sätta sig på bänken bredvid och läsa.

bara Stålmannen! -serievecka på Finsspångs bibliotek" satte vi serier och tecknande i fokus. Under den veckan fick vi besök av inga mindre än serieförfattarna Nina Hemmingsson och Ulf Lundqvist, anordnade tecknarworkshop med ledning av Collie Shan samt hoppas och tror att vi lyckades öppna människors ögon för vår seriehylla.

Vår verksamhet begränsar vi inte bara till våra bibliotekslokaler. Biblioteket har länge haft en aktiv och mycket uppskattad Boken kommer-verksamhet som vi erbjuder till personer som har svårt att ta sig till biblioteket på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. Våra två tillgänglighetsbibliotekarier förser även kommunens äldreboenden med böcker när de besöker dem ungefär var sjätte vecka då de byter ut det lånade bokbeståndet. I somras följde vår ungdomsbibliotekarie med fritidsgården Hörnan på turné runt om i Finsspångs kommun. Detta ambulerande bibliotek, "Bibblan i bakluckan", besökte till exempel badplatser och bygdegårdar utanför tätorten för att göra böcker och biblioteket lite mer tillgängligt. Här gick det bra att skaffa lånekort eller låna och återlämna böcker.

Ett litet minibibliotek

Under sommaren dök det också upp ett nytt inslag i Vibjörnsparken i Finsspång: Ett litet minibibliotek där parkflanören kan hitta en bok, sätta sig på bänken bredvid och läsa en stund, eller låna med boken hem.

Förutom allt detta har vi haft flera författarbesök och Finsspång i backspegeln-föreläsningar, en mängd roliga lovaktiviteter för barn, ett läsprojekt i samband med en barnutställning och arabisk barnteater. Vi har också firat Finsspångs folkbiblioteks 80-årsdag med mingel tillsammans med bibliotekets tidigare anställda. Nu kavlar vi upp ärmarna och satsar friskt på att göra det nya året lika givande och roligt som 2017.

TEXT: ELLINOR MONELL, KRISTINA SJÖBERG
OCH ERIC HAMMARSTRÖM

FOTO: ELISABETH CSERHALMI OCH MARIA KARLSSON.
Finsspångs bibliotek

Klimatet i fokus i Valdemarsvik

Under vecka 8 arrangerade Valdemarsviks bibliotek en temavecka med klimatet i fokus. Det blev ett antal olika aktiviteter för olika målgrupper, som exempelvis informationsbord samt en tematisk bildvisning. Arrangemangen var väldigt varierande och givande.

Mat som butiker slänger

Författaren Andreas Jacobsson höll föredrag om sin bok Svinnlandet. I boken berättar Andreas om hur han livnär sig på sådan mat som butiker har förkastat, framförallt visar han hur mycket ätlig mat som slängs av både butiker och konsumenter. Det var skrämmande.

Sedan fick våra besökare lära sig hur man binder sin egen bok av tapetprover och se exempel på hur Fair Trade arbetar.

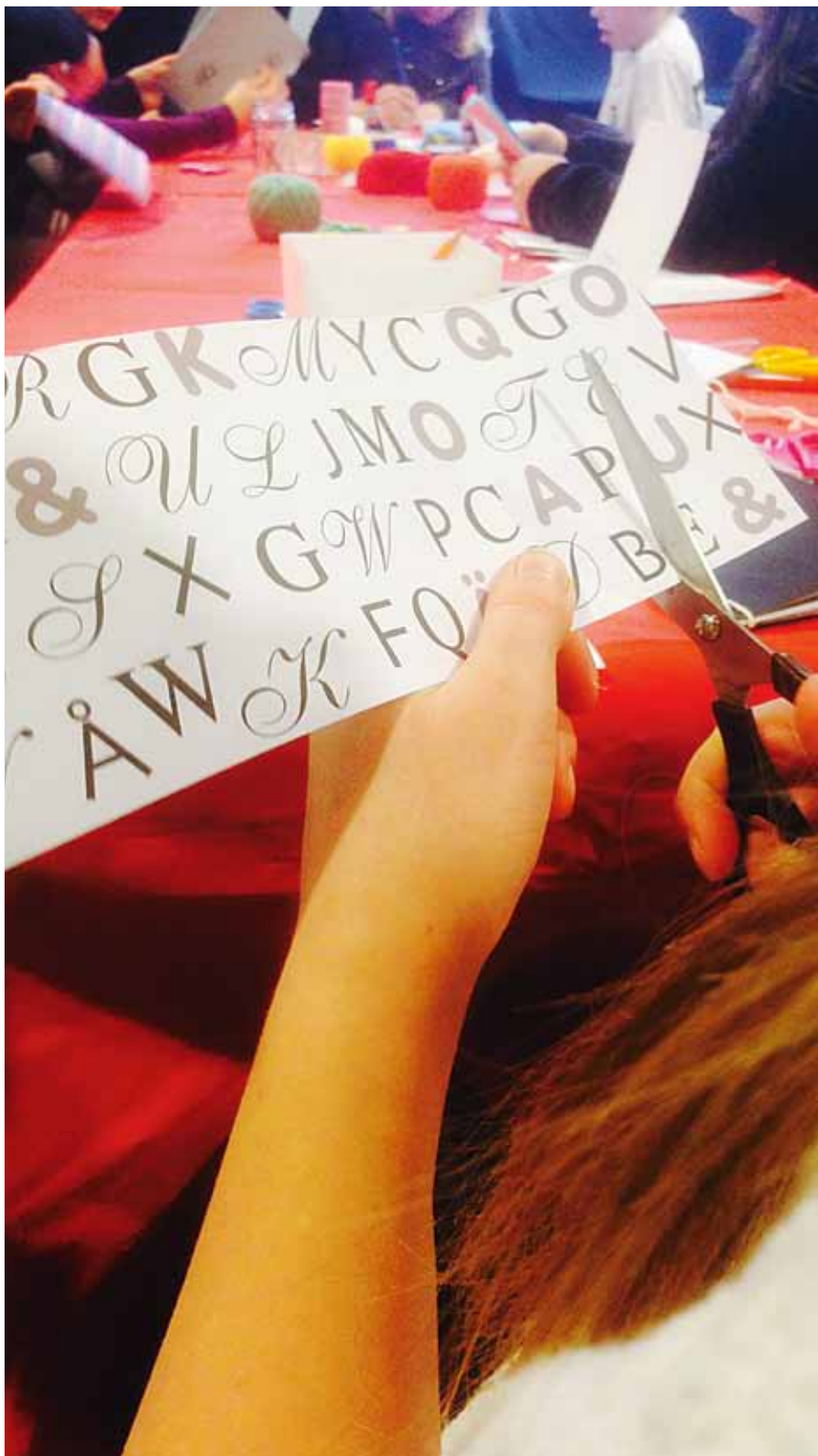
Marianne Wik lärde oss om hur gamla kläder kan återanvändas och omformas.

För barnen arrangerades en tipspromenad i byggnaden, i samarbete med ungdomsgården Fabriken och Dansverkstan. Dessutom fick de yngre barnen leta bilder i biblioteket med klimat som tema.

Välbesökt och uppskattat

Klimatsmartveckan ägde rum samma vecka som sportlovet. Det blev väldigt välbesökt och uppskattat av våra låntagare.

TEXT: ALEX NAHLBOM
OCH LINA SCHRÖCK
FOTO: LINA SCHRÖCK
Valdemarsviks bibliotek

Besökarna fick bland annat lära sig hur man binder sin egen bok.

Fullträff med littlebits i Linköping

I ett samhälle där tekniken utvecklas i rasande fart och är en del av vår vardag vill Linköpings stadsbibliotek ingå i den digitala delaktigheten.

När det gäller crossmedia har vi haft ett aktivt år. Personal har deltagit i Regionbibliotekets crossmediautbildning.

Vi har även samarbetat med fokusbibliotekarier, som höll i en workshop för barnbibliotekarier från stadsbiblioteket. Vi lärde oss att programmera i scratch, provade på bluebots och littlebits och blev inspirerade att hålla i crossmediaaktiviteter på biblioteken.

Barnen programmerade

Närbiblioteken har haft drop indagar, då besökare har fått prova på blue-bots och littlebits.

Vi har samarbetat med Kodcentrum, en ideell förening som introducerar barn i programmering och digitalt skapande. En eftermiddag på höstlovet programmerade barn i scratch i huvudbibliotekets datasal med handledning av volontärer från Kodcentrum.

På höstlovet fick huvudbiblioteket och Ljungsbro bibliotek besök av författarna till Curly Bracket, ett seriealbum om en flicka som överlever i en dystopisk värld tack vare sitt datalogiska tänkande.

Gammalt och nytt

Erfarenheten varierar; en del barn är redan inbitna "programmerare" som kodar självständigt i scratch,

Bokbussen deltog vid nationaldagsfirandet på Valla gård. Där kunde man bland annat pyssla med kottar, prova bluebots, littlebits och låna böcker.

andra provar på blue-bots för första gången. Crossmediaaktiviteterna har tagits emot positivt och med nyfikenhet. Som en farmor uttryckte det när hennes barnbarn hade pysslat med littlebits på Ekholmens bibliotek i över en timme: "Det här var ju en fullträff!"

En heldag för personal

Inte bara biblioteksbesökare och personal har fått prova på crossmedia. Vi visade upp våra robotar för hela Kultur- och fritidsförvaltningens personal på Puls- och passionsdagen 19 oktober. En heldag då personalen träffas för att samverka, byta idéer och visa upp sina respek-

tive aktiviteter.

Linköpings stadsbibliotek var med vid nationaldagsfirandet på Valla gård. Vid bokbussen kunde man pyssla med kottar, prova blue-bots och littlebits, låna böcker och lyssna på sagor och träffa bibliotekets maskot Bokmalen. Ett välbesökt och uppskattat inslag i firandet och en blandning av vuxna och barn, gammeldags kottpyssel och modern datorprogrammering. Dåtid, nutid och framtid.

TEXT: NINA BJÖRKFALK
FOTO: LOVISA RYDBERG
Johannelunds bibliotek

Stiftsbibliotekets fantastiska skatter

I Stiftsbibliotekets samlingar finns många guldkorn. I låsta magasin finns en boksamling bestående av tryckta böcker, personarkiv, kartor, porträtt, fotografier och handskrifter. Stiftsbiblioteket har också ett Kuriositetskabinett med föremål. 2017 börjades en satsning på digitalisering av samlingarna. Stiftsbiblioteket använder två databaser för det digitaliserade materialet: Alvin och Primus. Vi väljer att digitalisera unikt, lokalt samt efterfrågat material. I anslutning till magasinerna finns en fotostudio där vi digitaliserar material med hjälp av bildfångstprogram.

Kulturarv och bilder

Alvin är en plattform för långsiktig bevarande och tillgängliggörande av digitaliserat kulturarvsmaterial. Alvin drivs och utvecklas av Uppsala universitetsbibliotek, i samarbete med Lunds och Göteborgs

universitetsbibliotek. Linköpings stadsbibliotek har varit med från början, vilket vi är stolta över. I Alvin lägger vi äldre material, som handskrifter, kartor och porträtt. I Primus finns Bild Linköpings fotografier. Bild Linköping är en bilddatas, som är en del av Östgötasamlingen med bilder från slutet av 1800-talet till idag. Fokus är på staden Linköping och dess uppbyggnad. Bild Linköping visas i Digitalt museum, där 52 svenska museum visar sina samlingar. Lokalt finns Gamla Linköping, Östergötlands museum och Flygvapenmuseum i Primus.

Guldkorn på Instagram

Vid biblioteksbranden 1996 förstördes kortkatalogen för Stiftsbiblioteket, men som tur var inte själva samlingarna. Ett stort arbete med att strukturera och katalogisera samlingarna har lagts ner och idag är i stort sett allt katalogiserat,

Materialet digitaliseras med kamera och ett speciellt bildfångstprogram.

nuvarande personal kan lägga mer fokus på att visa samlingarna utåt. Samverkan och långsiktighet är våra nyckelbegrepp vid digitaliseringsarbetet. För att synas i sociala medier har vi två konton på Instagram där vi visar upp guldkorn ur våra arkiv.

Följ oss gärna @bild_linkoping och stiftsbibl_treasures

TEXT: MATHILDA AHL
FOTO: MATHILDA AHL
OCH MAGNUS LUNDEVALL
Stiftsbiblioteket, Linköpings stadsbibliotek

Mathilda Ahl i fotostudion där material digitaliseras.

I de låsta magasinerna finns en boksamling med bland annat tryckta böcker, kartor, och porträtt.

Cosplay, littlebits och en youtuber

Under 2017 har crossmedia blivit ett vedertaget begrepp inom Götasamarbetet. Tillsammans med Anna Hagelin, bibliotekarie med ansvar för bland annat digital delaktighet, har jag (Anya Feltreuter, bibliotekschef i Mjölby) deltagit i crossmedia-processen. Från början handlade mycket om att vi skulle sätta oss in i vad crossmedia handlar om, och vad det egentligen har med bibliotek att göra.

Intern fortbildning

Steg två var att göra resten av personalen involverad. Under våren 2017 hade vi vid två tillfällen intern fortbildning för all personal vid Mjölby bibliotek. Det första tillfället handlade om crossmedia ur ett teoretiskt perspektiv. Vi pratade om vad crossmedia kan vara och funderade på hur vi kan applicera tankarna i vår egen vardag. Det andra tillfället var mer "hands-on". Anna visade hur man programmerar i scratch och alla i personalen fick prova. Några tyckte att det var så roligt att de fortsatte programmera på sin fritid! Det här var också ett bra sätt att få alla involverade inför aktiviteterna vi planerade att genomföra under året. De i personalen som tyckte att detta var roligt fick möjlighet att vara mer delaktiga i arbetet med crossmedia och makerspace under resten av året.

Steg tre blev en "kidnappning" av påsklovet. Barnbibliotekarierna involverades och vi gjorde ett koncept med både analog och digital programmering kombinerat med analogt skapande som korsstygnbroderier. Aktiviteten genomfördes på alla våra fyra bibliotek under påsklovsveckan. Det kom mycket barn och både barn och föräldrar/fritidspersonal var nöjda!

Under sommaren fortsatte vi med pop-up makerspace på huvudbiblioteket, som en del i vårt övergripande koncept Scary Summer. I Bibblan på stan-anda cyklade bibliotekspersonalen vid ett par tillfällen innan sommarprogrammet drog igång runt och gjorde reklam för våra aktiviteter. Vi tog också med oss blue-bots och andra prylar ut "på stan" för att lättare kunna förklara vad vi planerade. Tillfällena blev mer än lyckade, ungefär 50 barn kom till varje tillfälle.

Berättande i olika former

En frågeställning som vi återkommer till är om vi ska ha föranmälan eller drop-in till den här typen av aktiviteter. Fördelen med föranmälan är att vi kan hålla högre kvalitet på det vi gör om antalet deltagare är begränsat. Fördelen med drop-in är att vi når grupper som inte kan eller vill föranmäla sig. En svår balansgång!

Under hösten hade vi ytterligare ett tillfälle med intern fortbildning för all personal där de som hade arbetat under sommaren fick visa upp hur de olika prylarna fungerar. Det handlade om littlebits, blue-bots med mera.

Under läslovet fortsatte konceptet med kodning och skapande. Vi sökte och fick medel till att genomföra ett miniprojekt inom crossmedia under namnet "4 lördagar med berättande i olika former". Planen var att genomföra en lördag med tema filmskapande, en med tema kodning, en med cosplay och en med en youtuber.

Under 2018 kommer vi fortsätta arbeta med crossmedia på olika sätt. Några programpunkter som redan är spikade är pysselcaféer på Mantorps bibliotek och en lördag i samarbete med Fenomenmagasinet på Mjölby bibliotek.

Hands on med crossmedia.

TEXT: ANYA FELTREUTER
FOTO: AGNETA HAGELIN

Mjölby bibliotek

Foto: Liselott Björkman

Nytänkarpris till Mjölby

De åkte till Skänninge marknad, till kräftfisket vid ån, på lokala festivaler och runt om i hela kommunen.

Med en ny specialcykel satte Mjölby bibliotek igång med "Bibblan på stan" för att nå fler och nya ansikten

och berätta och visa bibliotekets alla möjligheter. För det fick de årets Nytänkarpris av Axiell, leverantören av IT-tjänster för bibliotek.

Foto: Anya Feltreuter

Foto: Agneta Hagelin

Den digitala vägen i Motala

Hur löser vi egentligen frågan kring samhällets digitala utanförskap och vilka målgrupper är det som står utanför? På Motala bibliotek tänker vi så här: Vi skapar ett DigidelCenter som har till syfte att öka Motalabornas digitala delaktighet. Och det stämmer att äldre och nyanlända är två utsatta grupper när det kommer till digital kompetens, men vi vill även fokusera på barn, ungdomar och tillgänglighet.

Treårigt projekt

DigidelCenter är ett treårigt projekt som pågår mellan 2017 till 2019, men målet är att det ska införas i bibliotekets ordinarie verksamhet efter projektavslut. Syftet är att stärka demokratin genom att ge förutsättningar för ett aktivt medborgarskap för alla människor. Samhället har ett ansvar att säkerställa att alla individer är digitalt kompetenta och delaktiga i takt med att samhället digitaliseras allt mer. DigidelCenter invigdes den 1 juni 2017 med digital medverkan från både civilminister Ardalan Shekarabi och digitaliseringsminister Peter Eriksson som poängterade hur viktigt det är att arbeta med det digitala utanförskapet.

Podcast och bananer

2017 har vi valt att göra extra mycket aktiviteter för barn och ungdomar inom processen crossmedia. Vi startade med att anordna programmeringskurs i scratch och lära oss film med Stopmotion under sportlovet. Därefter följde ett filmläger under sommaren för 10 till 12-åringar där de fick lära sig att skapa film och ta fram en berättelse. Under sommaren anordnade vi något som kallades för Digitalkul där vi, under sju tisdagar, lät barn mellan 7 och 12 år prova på olika sorters lekfull teknik.

Under eMedborgarveckan anordnade vi en digital familjelördag med bland annat golvrobotarna blue-bots, bananpiano, och VR-spel. Under denna lördag var det fritt fram för alla att komma och testa

För att utveckla vårt arbete med just barn, digitalisering och skapande ansökte vi om bidrag från Regionbibliotek Östergötland. Detta ledde till att vi under hösten anordnade miniprojekt i crossmedia-spåret. Miniprojektet pågick under fyra lördagar och var en förlängning av Digitalkul. Här lät vi barn spela in sin egen podcast på Rundradiomuseet i Motala, vi anord-

Barn mellan 7 och 12 år fick prova på olika sorters teknik.

nade programmering tillsammans med två tjejer från Platengymnasiet och så hade vi spellördag med VR-spel, flipperspel och brädspel.

Under hösten har vi även upprättat ett samarbete med skolorna och förskolorna i kommunen där de är välkomna att boka in privatlektioner i programmering. Detta har varit väldigt uppskattat och är något vi kommer att fortsätta med kommande år. Vi ser det som att vi både underlättar för elever och barn att närma sig programmering, men även är ett stöd för lärarna.

Fokus på barn och unga

Detta år har mycket fokus lagts på barn och unga – vilket är något vi kommer att fortsätta med – men kommande år ligger utmaningen i att även göra vuxna digitalt delaktiga.

För oss på Motala bibliotek har det varit väldigt viktigt att alla är välkomna att prova tekniken på ett lekfullt sätt – det är vägen in för ung som gammal!

TEXT: JULIA LARSSON

FOTO: SUSANNE KASTBOM

Motala bibliotek

Må bra med böcker

Norrköpings stadsbibliotek har sedan 2012 varit med i Region Östergötlands verksamhet "Må bra med kultur". Vi har erbjudit bokcirkel för personer med lättare psykisk ohälsa.

Här kommer några intryck från åren som gått, från allra första träffen till en av träffarna i våras.

Deltagarna presenterar sig, läsvanor, favoritböcker och förväntningar på cirkeln. Jag berättar om bokcirkelns upplägg och ger lite praktisk information. Vi pratar om vilka typer av böcker deltagarna vill läsa. Efter fiket presenterar jag fyra förslag på böcker. Alla böckerna får varsin röst och en deltagare tycker att alla böckerna verkar intressanta – så vi bestämmer att vi tar en bok i taget till träffarna framöver.

Michael Nyqvist: När barnet lagt sig. Alla hade läst ut boken och tyckte att den var bra och lättläst. Deltagarna fastnade för lite olika episoder. Några tyckte att det var mest intressant att läsa om reaktionen inför beskedet att han var adopterad, någon gillade beskrivningen av besöket i Italien och letandet efter den "riktiga" pappan och någon fann det intressant att läsa om glimtarna från skådespelarlivet. MB var så lycklig över att hon orkat läsa en hel bok. Eftersom det var våffeldagen bjöd vi cirkeldeltagarna på nygräddade våfflor till kaffet.

Linda Olsson: Nu vill jag sjunga dig milda sånger. En av deltagarna hade inte hunnit läsa hela boken på grund av ohälsa. Övriga hade läst och tyckte mycket om boken. Det var mycket att diskutera. Astrids och Veronikas öden, deras möte, varför deras liv blev som de blev, dikternas betydelse i boken, språket, varför dödade Astrid sitt barn...

En deltagare var övertygad om att författaren måste ha varit med om något liknande själv för att kunna beskriva det så levande. En annan deltagare mätte inte bra och visade det genom att prata mycket om sig själv.

Tove Jansson: Resa med lätt bagage. En del noveller uppfattades som konstiga och flera av deltagarna efterlyste en röd tråd i novellsamlingen. Noveller är knepigt, man ville gärna läsa EN sammanhängande

berättelse. Någon tyckte att en novell är för kort "för att hinna komma in i den andra världen". Det var också svårt att hålla isär de olika novellerna. Det är nog bättre

att plocka ut max tre, fyra noveller och diskutera dem. De flesta tyckte bäst om novellen Sommarbarnet och vi diskuterade länge barnet Elis – och hans eventuella diagnos...

Till denna gång hade MC med sig väldigt goda hallongrottor.

Bokcirkel med musik. Musiksoaré med Sara Riedel som tolkade Kristina Lugn, och två varianter av "Come rain, come shine" (varav en med Bob Dylan). Det blev diskus-

sion om musikens betydelse för diktupplevelsen. Maj-Britt bjöd på goda muffins till fiket. Bok till nästa gång: Hägring 38 av Kjell Westö. Spörsmål till nästa gång: Vilka är "de sju haven"?

Cirkeldeltagarnas egna val

Vi började med att diskutera A-M:s favorit, Faulkners En ros åt Emily. Det blev en mycket livaktig diskussion om vad som egentligen utspelat sig, spänningen av det icke i klartext utskrivna. Detta övergick sedan i ett lugnare tempo när vi angrep Hägring 38. Här fanns två läger: mycket för och mycket emot. Intressant. Dammugare var populärt till kaffet, diktburken med bidrag från M-B prickade rätt även denna gång. Dagens fråga att hitta svaret på till nästa gång var vem som skrivit Blodet ropar under almarna. Glöm mig av Alex Schulman läser vi till nästa gång.

Alex Schulman: Glöm mig. Livaktig och självgående diskussion om Glöm mig. Skildringen av mamman. Hur och vad minns vi – och varför? Problemet med storsysterar visade sig vara vanligt. Mycket av egna erfarenheter kom fram. Varför minns vissa personer de ljusa stunderna av barndomen och andra de mörka? Nästa bok är Henry Bernsteins Den osynliga vägen.

Så fortsätter vi med nya böcker och nya diskussioner och mår förhoppningsvis lite bättre, för en stund i alla fall.

TEXT OCH FOTO: INGELA KARLSSON

Norrköpings stadsbibliotek

Hur påverkar crossmedia biblioteken?

När Götabiblioteken drog igång projektet cross-media samlades representanter från biblioteken i Östergötland för att diskutera vad crossmedia betyder och hur detta förhållningssätt kan påverka bibliotekets natur, verksamhet och utveckling. Det blev tydligt att det – långt ifrån vad många kanske först anade – inte uteslutande behöver handla om ytterligare digitalisering av tjänster och verksamhet. Crossmedia handlar istället om att hitta nya vägar till, och arenor för, berättande och användarnas aktiva deltagande.

Pyssel och crossmedia

Diskussionerna har till exempel berört skillnaden mellan det som kallas pyssel och crossmedia och varför pyssel i vissa öron inte klingar lika fint.

Vi har också talat en del om var gränsen går för vad användare kan göra på biblioteket. Vad innebär det för lokala entreprenörer och företagare om vi exempelvis blir ett cykelreparatörsbibliotek där reservdelar kan skrivas ut i 3D-skrivare, och där kunskap i hur de bäst används delas fritt av intresserade lekmän och andra deltagare? Hjälper det eller stjälper det närsamhället? Och kan biblioteket i sin strävan kanske gå för långt så att den egna "kärnverksamheten" förbises? Ytterst: vad är ett bibliotek och vad ska och kan det bli?

Relativt snabbt kom vi att inrikta oss på ett par olika spår. Coder dojos föreläsning fångade vårt intresse för scratch, programmering och robotar.

Ett av regionens bibliotek nämnde ett lyckat besök av youtubers, som inspirerade oss i Norrköping att ta egna kontakter, och vi mejlade och ringde också olika lokala- och nationella spelföreningar. Ett sporadiskt samarbete med Norrköpings konstmuseum återupptogs och förstärktes. På kort tid startade ett intensivt och inspirerande arbete.

Kompletterande kanaler

De vi ville nå mer specifikt var de många barn i tre- till tolvårsåldern som besöker biblioteket så gott som dagligen. Ofta spelar de på datorerna och/eller så målar de. Flera av dem har mycket begränsade kunskaper i svenska språket och just den här gruppen läser sällan böcker. De behöver andra kompletterande kanaler för att kunna uttrycka sig och ta del av ny kunskap och ny teknik på ett kravlöst och lustfyllt sätt. Förhoppningen

var också att locka dem som av olika anledningar sällan besöker biblioteket.

En målsättning blev även att låta ett ganska utsatt bostadsområde få ta del av nya programmeringsspråk och kanaler som präglar vår samtid. En möjlighet att låta dem som inte själva har de resurser som krävs få tillgång till något som håller på att förändra vårt samhälle i grunden. Förhoppningen var också att vidga perspektiven för några av de yngre besökarna och låta dem komma i kontakt med något helt nytt i ett modernt bibliotek där det egna skapandet, den egna produktionen och rätten till det egna uttrycket blir centrala och tydliga delar av verksamheten.

Efter lust och förmåga

Överlag föll dessa första trevande försök väl ut. Robotprogrammeringen var välbesökt och utvecklades till en behaglig drop-in där alla tog för sig efter lust och förmåga. Inledningsvis kompletterades alltså befintlig och mer traditionell pysselverksamhet med programmering med blue-bots. Besökare kom och gick och de flesta stannade cirka 20 minuter för att förstå och programmera mer eller mindre avancerade mönster. Det var mycket lek och undersökande experimenterande. Ett antal förskolor anmälde intresse för egna, bokade, besök och för fortbildning i robotprogrammering.

Minst lika lyckat var det inledande arbetet med konstmuséet. Vi erbjöd våra yngre besökare en workshop i graffiti och lockade två fulla pass med sex barn i varje grupp.

Biblioteket blev proppfullt.

Det utan tvekan mest omvälvande besöket stod våra lokala youtubers Let'sFeast för.

Efter en del mejlkontakt och några samtal var upp-lägget klart: ett besök med syftet att berätta om det egna youtubandet, tips och råd på vägen för nybörjare och samtal om hur elaka kommentarer och direkta hot kan tacklas konstruktivt. Vad och hur ska en youtuber berätta för att locka tittare och för att själv utvecklas?

Biblioteket blev proppfullt. Trots en del missöden med mikrofoner och ljud blev det nära tre intensiva timmar av delade erfarenheter och många, ofta initerade, frågor som samtliga besvarades tålmodigt av ett par mycket generösa och professionella youtubers.

Crossmedia handlar inte om att ensidigt övergå till en digital värld utan istället om att hitta nya vägar till berättande och aktivt deltagande. Det kan också vara en digital variant på det "gamla, vanliga" pysslet.

Också här planeras för uppföljande verksamhet modell workshop.

Biblioteket som mötesplats

Satsningen och crossmedia-spåret har, för såväl Hageby som stadsbiblioteket, varit så pass lyckade att en fortsättning i olika varianter och en del nya samarbeten finns med i programmet för våren 2018. Här märks fler riktade crossmedia-labbar (alltså programmeringsverksamhet) samt graffitiprojekt, youtubande och filmkurser med Film-i-Öst. Förhoppningsvis kommer dessa att utvecklas till en mer omfattande sommarlovsverksamhet. I Hageby har flera i det mycket positiva arbetslaget varit delaktiga och dragit in andra aktörer som till exempel Hemslöjden i Östergötland för att utnyttja bibliotek som mötesplats. Symaskin ska införskaffas och ett samarbete med kulturskolan har inletts. Tilläggas bör att det inte kostat särskilt mycket mer än vad två-tre författarböcker vanligtvis gör och att arbetet till stor del också utförts av användare så att bibliotekariernas arbetstid, i det stora hela, har varit intakt. Avsikten är ju att användarna själva ska bli deltagare och leda den del av verksamheten som de behärskar bäst (till exempel

att spela in en lyckad youtube-video).

Vilka lärdomar har vi dragit och hur går vi vidare? Det finns helt klart ett intresse för – och behov – av den här typen av inriktning för bibliotekets verksamhet. Det märks på intresset i de redan inledande och försiktigt prövande stegen. Hur det ska utvecklas för att passa in i och vara en tydlig del av kärnverksamheten behöver diskuteras fortlöpande. Att vi lockar fler besökare genom att placeras i andra webbflöden än de vanliga är också tydligt. Att bli synliga utan att tumma på bibliotekets integritet och höga förtroende är en spännande utmaning.

Svaret blir: Biblioteket

Avslutningsvis kan ju crossmediaspåret vara en av de vägar och ett av de förhållningssätt som kan leda till att biblioteket fortsätter vara och blir än mer relevant för sina användare – på så sätt att det leder till frågor på vilka svaret blir: Biblioteket.

TEXT: JESPER HAUSEL

Hageby bibliotek

Digital delaktighet på hjul

En av hållplatserna är vid lanthandeln i Bottna.

Den 22 februari fick jag ett mejl från Johanna, verksamhetsansvarig på Söderköpings bibliotek: Region Östergötland har pengar att söka för arbete med digital delaktighet. Ska vi inte satsa på att söka? Ansökan ska vara inne 1 mars.

1 mars? Då har vi ju en hel vecka på oss att fundera ut ett vettigt projekt och knäpa ihop en ansökan som håller för att vi ska kunna få pengarna, tänkte jag. Men det är också samma datum som Kungliga Biblioteket, KB, vill ha in årets statistik. En uppgift som man varje år borde vara ute i god tid med, men som man aldrig är. Kändes sådär. Men varför säga nej när man kan säga ja och då ha möjligheten att säga "vad var det jag sa", om ansökan inte blir beviljad?

Smarta hållplatser

Tillsammans skrev Johanna och jag en ansökan som mejlades in i tid, och som tre veckor senare beviljades av ledningsgruppen för Regional utveckling. Vår idé var

att koppla ihop bokbussen med digital delaktighet.

Vi hyr bokbuss av Norrköpings stadsbibliotek en dag i veckan, skolturer på förmiddagar och för allmänheten på eftermiddagar. Så varför inte ordna internethandledning och teknik-drop-in på bussen, ungefär på samma sätt som vi med mycket lyckat resultat gjort på huvudbiblioteket? Nja, bokbussen har ett begränsat utrymme. Att samla en grupp personer där låter sig nog inte göras. Men vi kan vara i en lokal nära bokbussens hållplatser och i anslutning till den tid bokbussen finns på plats.

Lanthandeln i Bottna

En av hållplatserna på eftermiddagar/tidig kväll är vid lanthandeln i Bottna som drivs av ett mycket engagerat par, och den har ett litet rum där det skulle finnas plats för en grupp. Lanthandlare Liv tyckte att det var en utmärkt idé. Perfekt också med en person som kan hjälpa till att göra reklam för aktiviteterna. På förmiddags-

Nyfiken på nätet?
För dig som är nybörjare
Tisdagar i samband med bokbussens besök

Appar för surfplatta/mobiltelefon
12.9 kl 17-19 Bottna Lanthandel
19.9 kl 10-12 S:t Anna församlingshem

Facebook för nybörjare
26.9 kl 17-19 Bottna Lanthandel
3.10 kl 10-12 S:t Anna församlingshem

Teknik Drop-in
enklare frågor kring internet, datorer och surfplattor
10.10 kl 17-19 Bottna Lanthandel
17.10 kl 10-12 S:t Anna församlingshem
24.10 kl 17-19 Bottna Lanthandel
31.10 kl 10-12 S:t Anna församlingshem

Max 6 deltagare per tillfälle. Ingen avgift.
Anmälan (utom drop-in) till Söderköpings stadsbibliotek, 0121-18291.
Arr: Söderköpings stadsbibliotek med stöd av Region Östergötland

Region Östergötland Söderköpings kommun

Affischer och annonser berättade om kurserna.

turen kör bussen till Sankt Anna, där finns Svenska kyrkans församlingshem som också passade bra som lokal.

Vi skissade ihop ett program för träffarna. Appar och Facebook för nybörjare kompletterades med två tider på varje ställe med teknik-drop-in. Vi valde att ha föranmälan till appar och Facebook, med max sex deltagare för att det skulle bli hanterligt. Vi köpte ett par bärbara datorer, surfplattor och en bärbar router med ett mobilt bredbandsabonnemang. Prylarna testades i Bottna lanthandel som enligt uppgift inte hade bra täckning. Men det funkade fint!

Affischer, annonser och utskick

Förberedelserna handlade om att göra material och läsa på lite i Internetstiftelsens utmärkta guide "Introduktion till internet för äldre". Affischer framställdes, annonser beställdes, utskick gjordes och kontakter med "nyckelpersoner" togs. Det var dels personalen i Bottna lanthandel, dels representanter för den lokala Röda Korskretsen, Svenska Kyrkan och hembygdsföreningen.

Allt med tanke på att den lokala förankringen skulle sprida informationen om vad som var på gång.

När annonsen gick ut i pressen var vi beredda på en

anstormning av anmälningar men icke.

Till de fyra tillfällena med appar och Facebook, där vår målsättning var sex personer vid varje tillfälle, fick vi in sammanlagt fem anmälningar. Lika illa blev det på tillfällena med teknik-drop-in, helt tomt, det var ingen som ville ha hjälp med sin dator, surfplatta eller telefon.

Kanske var tiderna fel? I området bor dessutom de flesta ganska spridda, kanske hade de svårt att ta sig till träffarna, eller så hade de trots mycket marknadsföring inte fått veta vad som var på gång. Troligtvis behöver ett projekt av det här slaget mycket längre tid än ett par månader på hösten för att nå fram. Men med Bengt och Lena i Bottna och Eva i Sankt Anna var det väldigt trevligt att prata om appar, Facebook och annat digitalt. Kaffet och mackorna som Liv i lanthandeln bjöd på smakade också väldigt bra!

Hur går vi vidare? Hur ska vi kunna bidra till att den digitala delaktigheten på landsbygden ökar?

Jo, vi har två små filialer på landsbygden, Östra Ryd och Mogata. Vi funderar på hur vi kan använda personal och lokaler där för att jobba med liknande projekt. Då skulle terrängen kunna sonderas ännu bättre innan programmet sätts, för att få veta vilken typ av digitala frågor som invånarna vill veta mer om. På huvudbiblioteket jobbar vi vidare med att samarbeta med pensionsföreningen SPF, de kanske kan vara draghjälp även i Östra Ryd och Mogata?

Tänker fortsätta

Vi har tänkt att fortsätta med bokbussen som en digital delaktighetscentral. Dels genom att naturligtvis hjälpa till på bussen med digitala frågor, dels genom att informera om att man kan boka tid för digital handledning och att man inte ska behöva åka in till Söderköping för att få den, utan att den kan ske till exempel i Bottna lanthandel.

Att utbyta erfarenheter med andra bibliotek är också viktigt för att få inspiration till nya sätt att jobba med digital delaktighet. Vi bryter ihop en stund över ett mindre lyckat projekt och kommer sedan igen!

TEXT: MARIE ERIKSSON OCH JOHANNA HELLSTRAND

FOTO: MARIE ERIKSSON

Söderköpings stadsbibliotek

Möten i den digitala världen

Vadstena bibliotek har under 2017 arbetat med olika punkter om digital teknik för att nå ut till flera grupper. Vi har också arbetat med fortbildning för personalen där även mötet med besökaren i den digitala världen ingått. Vi har arbetat med fyra områden:

Get Online Week

Under den sista veckan i mars hölls Get Online Week där vi deltog med olika programpunkter. Då det är en kampanjvecka för ökad digital delaktighet bestämde vi oss för att bjuda in lokala företag för att på sätt ge en bredd för besökarna och samtidigt förankra det i när-samhället och vardagen.

Vi bjöd in Vadstena kommun, Arbetsförmedlingen och de lokala bankerna. Även 1177.se samt Möjligheternas bostad deltog. Dessa aktörer fick presentera sig, sina webbsidor och vilka funktioner som finns att tillgå. Vi poängterade att detta tillfälle också skulle ge besökarna tillfälle att ställa frågor. Vi erbjöd även en visning av Götabibliotekens webbsida och släktforskaren Åsa Andersson höll en introduktion om släktforskning.

Sammanfattningsvis var det en vecka med flera intressanta samtal.

Medie- och informationskunskap

Under året har vi utbildat oss i Medie- och informationskunskap (MIK). En medarbetare har deltagit i en arbetsgrupp och därifrån tagit med sig informations-

material att arbeta med på vårt bibliotek. Många av diskussionerna har handlat om vilken kunskap vi har och hur vi kan använda den i arbetet. För att få likvärdig kunskapsnivå hos alla Götabibliotek har vi arbetat med en taxonomi där vi kan utgå från vilken nivå som är rimlig att uppnå för de olika biblioteken. Arbetet fortsätter även 2018.

Teknikstöd för allmänheten

Vi har haft teknikstöd för allmänheten under ett fåtal lördagar. Det var mycket uppskattat av dem som utnyttjade detta erbjudande. Något som vi hoppas att vi kan erbjuda igen i framtiden.

Taltidning till fler

Biblioteket ingick också i projektet Taltidning till fler. Vi deltog med skyltning av informationsmaterial och samlade in information om vilka frågor som kom i samband med projektet från besökare. 2018 fortsätter arbetet med att nå ut och fånga upp dem som behöver stöd i sin läsning.

Källa: **Taxonomier – verktyg för biblioteksutveckling** av Malin Ögland. Regionbibliotek Stockholm 2013, s. 60-61.

TEXT: LINDA BERGSTRÖM

FOTO: JONATAN ROSÉN

Vadstena bibliotek

Många av diskussionerna på biblioteket har handlat om vilken digital kunskap personalen har och hur en kan använda den i arbetet, berättar bibliotekarien Linda Bergström.

Böckerna får liv i Kinda

Biblioteket är ständigt i förändring. Det är en daglig utmaning att försöka samverka med samhället runt omkring oss och samtidigt upprätthålla biblioteket som en oas i tillvaron. Andelen dagliga besökare växer hela tiden. Varje person kräver sitt unika bemötande. Här hittar dom sitt sociala nätverk och en kanal ut i världen via tidningar, internet och livliga diskussioner.

Under året har vi arbetat för att tillgängliggöra biblioteket mer. I somras installerade vi Meröppet på filialen i Horn och utökade därmed öppettiderna från 17 till 99 timmar per vecka. De bemannade timmarna minskades något. Det tog dock en bit in på hösten innan systemet var riktigt intrimmat. Vi införde också "Meröppet-light" på Kisa bibliotek och har nu obemannat från klockan nio på morgnarna. Det har blivit ytterligare sju timmar för dom som vill besöka biblioteket för att bara låna, läsa tidskrifter eller använda datorerna. Till hösten 2018 kommer vi att införa Meröppet fullt ut i Kisa. Trots denna satsning på mer tillgängliga bibliotek minskar besökssiffrorna något mot förra året. Vi får bli bättre på att marknadsföra det tillgängliga biblioteket.

Böckernas budskap

Bibliotekets kärnverksamhet är ändå böckerna och berättelserna. Trots att boklånen visar en negativ trend är det viktigt att litteraturen får ta plats, både i samhället och i biblioteksrummet. I dessa tider av flyktiga medier och bristande empati för andra människor får böckerna och berättelserna en allt viktigare roll.

För att försöka nå ut med böckernas budskap till fler har vi under året gjort lite extra satsningar på inspelade boktips på vår Facebooksida. Ungefär ett boktips per vecka. All personal plus lite inbjudna gäster har bjudit på sig själva och sina läsoplevelser. Det har varit korta klipp på någon minut ungefär. I december gjorde vi en boktipskalender med ett nytt boktips varje dag ända fram till jul. Vi märkte en stor aktivitet på vår Facebooksida de dagar det sändes boktips.

Bilderboksturné

I samband med Barnboksveckan gjorde bibliotekarierna Anna och Liselott en "bilderboksturné" på alla kommunens förskolor, tillsammans med Margareta som är språksamordnare på elevhälsan. De hade dramati-

Bibliotekarierna Anna och Liselott gjorde en "bilderboksturné" på alla kommunens förskolor, tillsammans med Margareta som är språksamordnare på elevhälsan.

serat en berättelse om karaktärerna Koko och Bosse av Emma och Lisen Adbåge. Teatern kombinerades med en berätterska och bilder från boken visades på storbild. De flesta förskolorna hade läst och pratat om böckerna innan bibliotekets Koko och Bosse kom på besök så barnen var väl bekanta med historien. Föreställningen uppskattades av både barn och personalen på förskolorna. Saxat från utvärderingen, "Barnen tyckte att det var roligt och spännande", "Barnen pratade om teatern efteråt", "Väldigt uppskattat!!", "Ni är så engagerade och vill ge barnen positiva upplevelser".

TEXT: THOMAS C ERICSSON

FOTO: KINDA BIBLIOTEK

Kinda bibliotek

Biblioteket i Ydre fixade pannkakor till eleverna som kom direkt från skolan. Mycket populärt!

Pannkakor & programmering i Ydre

- Dom kanske kommer direkt från skolan. Dom måste nästan få något att äta också, eller?
- Det får ju vara något enkelt, som vi fixar att göra här på bibblan ...
- Pannkakor kanske?
- Ja! Programmering och pannkakor!

Så lät det på ett möte tidigt i planeringen av Ydres miniprojekt inom crossmedia. Efter flera inspirerande föreläsningar, och inte minst ett studiebesök till Skaparbibblan i Vaggeryd i Regionbibliotekets regi var vi på det klara över att vi ville arbeta med crossmedia. Men hur?

Av en lycklig slump kontaktades vi av José Boyero, som till vardags arbetar på det globala It-företaget Fujitsu. Hans dröm var att dela med sig av sin kunskap till unga i kommunen och lära dem grunderna inom programmering och kodning. Hans närmaste chef

Elina Forsell, även hon bosatt i Ydre, var inte sen att stötta upp och företaget kunde stå för såväl datorer som handledare. Lite senare tillkom ytterligare en kollega – Kalle Hildebrand – och teamet var klart.

Kreativitet och delad kunskap

Vi formulerade vår gemensamma målsättning: att tillgängliggöra ny teknik och skapa en utvecklingsarena för unga i kommunen där kreativitet, nyfikenhet och innovation blir nyckelord. Makerspacetanken fanns där i bakgrunden och vi pratade mycket om att dela kunskap och om bibliotekets roll i lokalsamhället. Som biblioteksansvarig ville jag även lansera biblioteket som en plats för kreativitet, delaktighet och kunskapande med berättande i centrum.

Formen blev en nittiominuters workshop vid åtta tillfällen där vi tillsammans med unga bland annat skulle utforska scratch och blue-bots för att lära ut grunderna i programmering. Tanken var att barnen kunde arbeta

De unga i kommunen fick lära sig grunderna inom programmering och kodning.

vidare hemma och även dela kunskapen med sina kompisar och familjer. Vi riktade oss till unga mellan nio och tretton år och när vi utannonserade workshoppen var gensvaret enormt. På bara några få dagar var de tolv platserna upptagna och kölistan till en ledig plats var lång.

Vi genomförde workshoparna under hösten. Det blev en läroprocess för oss i teamet där vi förutom att utforska programmering och berättande också fick arbeta med gruppdynamik, prata om att vara en bra kompis och hantera pannkakskladdiga datorer. En bieffekt av projektet var att många av deltagarna kom redan direkt efter skolan och gjorde läxor, läste böcker och spelade spel i väntan på att workshoppen skulle börja – i personalen kände vi hur biblioteket blev mer levande. Det fanns en ny förväntan i luften.

Öppen verkstad

I december hade vi högtidlig avslutning för projektet med tårtkalas, utdelning av diplom och bokpaket. Det riggades högtalare och synt och deltagarna fick testa på digitalt musikskapande. Stämningen var hög och

barnen frågade genast efter en fortsättning. När kan vi börja igen? Vad händer till våren? Vi har också fått frågor av våra besökare om vi kommer att anordna något likande för vuxna eller kanske seniorer.

Kanske en öppen verkstad?

Under processens gång har vi i teamet och bibliotekspersonalen diskuterat hur ett fortsatt samarbete skulle kunna se ut och landat i idéer om en öppen verkstad. Istället för en uppstyrd och sammanhängande kurs tänker vi oss några tillfällen per säsong då såväl gammal som ung är välkommen till biblioteket för att testa på programmering. Vi riggar datorer, tar fram våra bluebots och inspirationslådor, fikar och lär av varandra.

Det är tydligt att Programmering & pannkakor har väckt nyfikenhet hos våra besökare och tänjt på gränserna för uppfattningen om vad som kan rymmas på ett litet folkbibliotek.

TEXT OCH FOTO: CHRISTINE ÅSTRÖM
Ydre kommunbibliotek

Entrén till de gamla industrilokalerna.

Entrén till nya biblioteket i Åtvidaberg.

Slitna industrilokaler i ny skepnad

Tänk er hur det är när det blir dags att flytta. Till en början finns det struktur. Porslin i en låda, köket nerpackat i tydligt markerade flyttkartonger och vardagsrummet likaså. Sedan brukar det hända något, tiden flyger förbi och plötsligt blir det bråttom. Flyttkartongerna som var så strukturerade blir sedan mest ett hopplock av allt det som måste packas ner och de där tydliga markeringarna blir allt mer diffusa. Kanske heter lådorna på slutet "diverse saker lådor", vilket i sig hintar om att lådorna kan rymma det mesta.

Först går allt bra ...

När det sedan blir dags att packa upp går det till en början som en dans, allt är ju på sin plats. Detta brukar kunna vara bland det roligaste i en flytt, att packa upp och se allting falla på plats. Lådorna flyger förbi utan större friktion men plötsligt upptäcks dessa diverse-lådor och flytten övergår i en mer frustrerande fas. Vart ska alla dessa saker vara och i vilken låda är egentligen saxarna, pärmarna eller laddaren till datorn? Denna period är inte lika rolig och det är lätt att förlora hoppet om att någonsin komma iordning. Många av oss som flyttat vet att det är svårt att riktigt någonsin känna sig färdig. Men någonstans blir det ändå beboeligt och rätt mysigt. Sakta men säkert faller allt på sin naturliga plats och föremål som försvunnit dyker upp.

Tänk er detta med omkring 200 flyttkartonger där den övervägande majoriteten är tunga och fyllda med böcker, ljudböcker och andra medier som ska flyttas in i ett nytt bibliotek. Till en början välstrukturerat och mot slutet lite mer varierat. Detta är vad vi på Åtvidabergs bibliotek ägnade oss åt under hösten 2017. Resan var

bitvis tung och krävande men samtidigt fylld av skratt och förväntan.

En del av brukshistorien

Den 30 januari 2018 var det dags för den officiella invigningen av vårt nya bibliotek, men redan i december började verksamheten att dra igång lite smått. Låntagare strömmade till biblioteket och nyfikna Åtvidabergsbor anslöt sig till den stora familjen av låntagare i Götabiblioteken. Att få möta dessa människor som uttrycker positivitet och beundran inför vårt bibliotek, något som vi har slitit med, har varit det mest energigivande med hela flytten.

Förutom att lokalen faktiskt är betydligt större än vår tidigare lokal, har vi nu möjlighet att erbjuda möjlighet till enklare fika i vår café-del. Barnavdelningen har fått expandera och ge möjlighet för lek och kreativitet, allt det som barn gärna vill ha när myrorna i benen slår till. För det är ju svårt att bara sitta still och läsa i mer än fem minuter.

Historiska industrilokaler

Biblioteket ligger nu i historiska gamla industrilokaler med en vacker utsikt över kanalen som rinner förbi. Lokalen är en del av Åtvidabergs anrika brukshistoria och bevarandet av denna känsla har varit en del av arbetet i utformningen av biblioteket.

TEXT OCH FOTO: KRISTINA NILSSON
FOTO: MALIN FORSLING PARBORG OCH
KAROLINA ANTONSSON
Åtvidabergs bibliotek

Före: Utsikt från cafédelen

Efter: Utsikt från cafédelen

Digitala författarbesök via Skype

Alléskolan i Åtvidaberg har under höstterminen samarbetat med författaren Christina Wahldén utan att träffas fysiskt en enda gång. Med Skolbibliotekets stöttning och resurser växte ett samarbete fram med lärarna i svenska, vilket med facit i hand höjde elevernas resultat och gav mersmak.

Andra skoldagen i augusti. Alla elever från årskurs nio samlades i matsalen, skolans samlingslokal. Stämningen var förväntansfull. På storskärm framträdde Christina Wahldén, en av Sveriges mest kända ung-

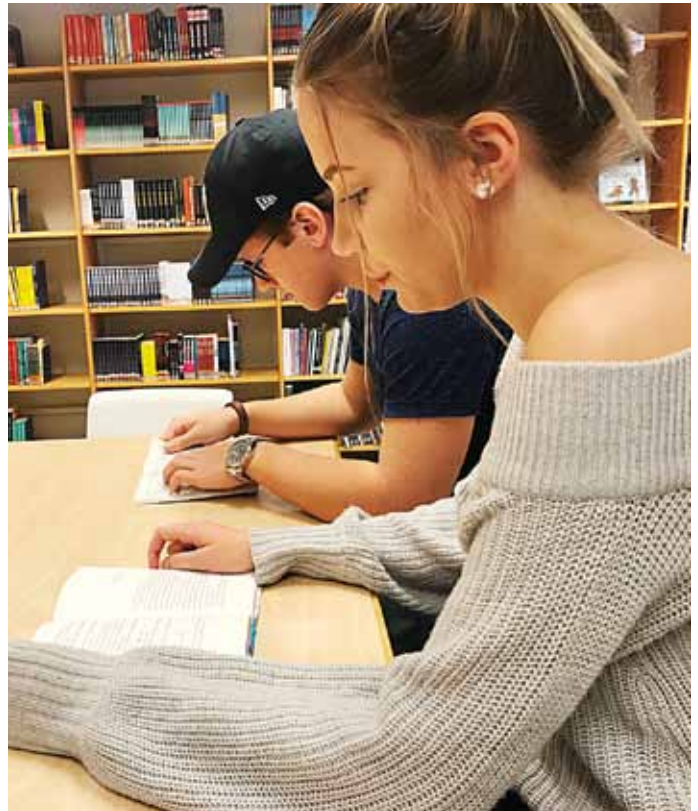
På storskärm framträdde Christina Wahldén.

domsförfattare med flera priser i bagaget. Hon pratade direkt till eleverna, presenterade sig och sina böcker. Christina berättade med inlevelse om sitt författarskap och sitt mål med skrivandet. Hon blandade allvar med humor och det var knäpptyst i matsalen.

Efteråt rusade eleverna upp till sina klassrum för att låna Christinas titlar. Skolbiblioteket, som initierat till detta projekt, hade i samråd med lärarna i svenska förberett hyllor med Christinas böcker. Efter att över hundra elever försjunkit i läsningen gapade hyllorna tomma och samma kväll fick det göras en akut tilläggsbeställning av de mest populära titlarna.

Skolbiblioteket som nav

Skolbiblioteket fick tidigare i höstas medel från Regionbibliotek Östergötland genom crossmediaprocessen för att hitta nya metoder vad gäller läsfrämjande och digital teknik. Skolbibliotekets mål var att vidga bilden av vad ett skolbibliotek kan göra samt att stötta lärarna kring att prova på nya digitala arbetssätt.

Elever inspirerades att börja läsa Christina Wahldéns böcker.

Alléskolan har samarbetat med Christina Wahldén tidigare och visste att hennes böcker tilltalade åldersgruppen. I stället för att, som tidigare år, bjuda in Christina till skolan för tala med elever och berätta om sina böcker bestämdes det att all kontakt skulle ske via Google Hangout, Skype eller Google plus. Skolbiblioteket fungerade som nav och utgångspunkt för detta samarbete, dels som kommunikatör mellan lärare, elever och författare men även som resurs vad gällde lokal och utrustning.

Kontakt via sociala medier

Medan läsveckorna pågick fick eleverna chans att ventilera tankar och frågor kring böckerna på ett gemensamt forum, Google plus. Även Wahldén hade tillgång till gruppen och besvarade elevernas frågor och påståenden. Reaktionen hos ungdomarna var minnesvärd - en livs levande författare någonstans i Sverige såg dem och deras tankar! Efter flera veckors intensiv läsning och med diskussioner kring budskap och teman fick

Hur kan ett skolbibliotek verka för ökad digital kompetens hos eleverna?

Roller och uppdrag

Samling av teknisk utrustning: Tillgängliggöra teknik för utlån till undervisning och t.ex. fritidshem och för elevernas eget intresse. Samling av forskning, lektionsmaterial, handböcker på området.

Tröskelsänkare: Jobba med attityden - "att våga". "Ofarliggöra" tekniken genom att vara en yta för lekfullt möte med tekniken där eleverna inte bedöms som de annars gör i undervisningen. Skapa erfarenhet och testa undervisningsidéer/material i liten grupp innan det testas ute i klasserna.

Kunskapsresurs: Stöd för skollära planering av fortbildningsinsatser för personal under läsåret. Omvärldsbevaka fältet MIK/digital kompetens.

Samordnare/nav: Sammanhållande länk mellan andra funktioner som också arbetar med digital kompetens: förstelärare, skoldatatek, IKT-ansvariga etc. Sammanhållande länk i stora projekt som involverar flera lärare/klasser.

Kvalitetssäkring: hjälpa arbetslag med samplanering som sträcker sig över årskurser och ämnen. Doku-

mentation av det arbete som genomförs. Bollplank för personalens pedagogiska idéer.

Likvärdighet inom kommunen: Samarbeten med andra skolbibliotek.

Aktiviteter i biblioteket, som rastaktiviteter eller i samarbete med lärare:

Digitala workshops t.ex. programmering, vlogg, rita digitalt

Makerspace - utgå från elevernas önskemål om skapande

Källkritik-kaféer om t.ex. youtube, ryktesspridning på nätet

Bokcirklar med teman som knyter an till nätet/netikett och spelvärlden, t.ex. thrillers, robotar

Digitala författarträffar/bokcirklar/skrivarworkshops

Interaktiva berättelser - skapa digitala berättelser t.ex. genom twine

eleverna själva skriva noveller med Christinas böcker som inspiration. I ett senare skede fick de elever som ville, dela med sig av sina texter till Christina för att få respons. Detta skedde via ett Skype-samtal där Christina lyfte elevernas goda exempel samt gav verktyg inför framtida skrivande.

Digitala boksamtal

I slutet av november var det dags för de digitala boksamtal som knöt ihop säcken kring detta temaarbete. Klasserna fick dela in sig i grupper och förbereda sig inför mötet med Christina. Det ska inte förnekas att flera elever var pirriga när de gick till biblioteket för att "träffa" Christina Wahldén. Sammanlagt tjugotre grupper genomförde digitala boksamtal utspridda under en veckas tid. En av eleverna skriver på vår blogg:

"Jag tycker att detta var ett bra sätt att "träffa" henne, för att skypa med henne kändes mycket enklare än att faktiskt träffa henne i verkligheten. Att ha ett videosamtal med någon är mer vanligt för mig, vilket

gjorde att träffa henne via Skype kändes mer säkert och vanligt. Något som även gjorde att man kunde ha ett bra samtal med henne och inte bara att man ställde frågorna, fick svar och sedan var det klart".

Flera erfarenheter rikare

Nu har en liten tid förflutit sedan samarbetet avslutades och vi på skolbiblioteket är mer än nöjda över hur hösten fortlöpte. Eleverna hade kontinuerlig kontakt med författaren och de fick dessutom djupdyka i ett boksamtal tillsammans med henne. Lärarna fick flertalet moment i kursplanen genomförda och de kunde dessutom se en förbättring i resultatet. Ungdomarna och kollegorna på skolan har blivit flera erfarenheter rikare och så också vi.

TEXT: KARIN NIELSEN LUNDIN

FOTO: ANNA DANIELSSON

Alléskolan, Åtvidaberg

201 olika programpunkter i Tranås

Utöver alla utlån, tjänster och service har vi hunnit med 201 olika programpunkter på Tranås stadsbibliotek.

Inom crossmedia och i våra digitala projekt har vi uppgraderat vårt wi-fi. Det är helt öppet för allmänheten under våra öppettider och även vår ljudanläggning har förbättrats. Fasta högtalare, ny digital mixer och nya mikrofoner och headset gör det enklare att arrangera program och ljudnivåerna hanteras via surfplatta eller smartphone.

Vi har installerat två bildskärmar där vi informerar och tipsar om det som händer, plus att vi jobbar vidare på att synas via sociala medier som till exempel Instagram. Här har personalen varje vecka exempelvis presenterat sina fem tips till våra besökare om kulturutbud som är värt att kolla in: läsning, film, serier, teater, konserter, musik eller konst.

Filmer och banktjänster

Stor succé har vårt så kallade FunTable blivit bland de yngre barnen. Den bordsstora bildskärmen är en stor surfplatta där man kan leka, undersöka, lära sig saker och spela spel via olika appar som vi laddar hem. Inom Götasamarbetet testar vi den digitala filmtjänsten Cineasterna där låntagare gratis kan låna filmer via internet.

På Läslovet under novemberledigheten hade alla bibliotek inom Göta ett ambitiöst program. Hos oss erbjöd vi högläsning för alla åldrar; utställning av läsplatser från två lokala möbelföretag; workshops i skrivande och författarbesök.

Under E-medborgarveckan hade vi bjudit in ett par lokala banker för att de skulle visa sina digitala tjänster för kommuninvånarna.

Under sportlovet erbjöds barn att prova på animering med Cyntia Botello. Användning av surfplattor och enklare animeringsprogram. På påsklovet fanns Alexandra Dahlberg på plats för att visa hur man bygger och skapar kostymer och annat i cosplay.

Resurs för nya Tranåsbor

Glädjande nog har vi kunnat trygga vår språkvärd Jaleelahs Al-Malikis anställning till och med 2018. I projektet Träffpunkt Tranås får biblioteket och socialkontoret tillsammans projektpengar från Länsstyrelsen som delvis bekostar Jaleeahs tjänst. Därför kan hon fortsätta

att hjälpa nyinflyttade Tranåsbor, översätta till och från arabiska och guida både mot biblioteket, socialtjänst och andra behov som finns, som att stötta och hjälpa i kontakter med Arbetsförmedling, sjukvård, Försäkringskassa, Migrationsverket, hyresvärdar, banker med mera.

I andra inkluderande projekt har vi fortsatt med vårt populära Språkcafé tillsammans med Studieförbundet. Tillsammans med Bilda har vi utvecklat projektet Låna en Tranåsbo. Tack vare sponsorer kan deltagarna utan kostnad kolla in vad Tranås har att erbjuda i underhållning och sport: bio, teater, musik, ishockey, bandy, konserter och föreläsningar. Som tidigare går Låna en Tranåsbo ut på att en person som bor i Tranås kan bjuda in en nyinflyttad till ett personligt möte – att denna Tranåsbo blir utlånad till den nyinflyttade. Denna bokning görs på biblioteket och sedan bestämmer de båda tillsammans vad de vill hitta på.

Unik bok

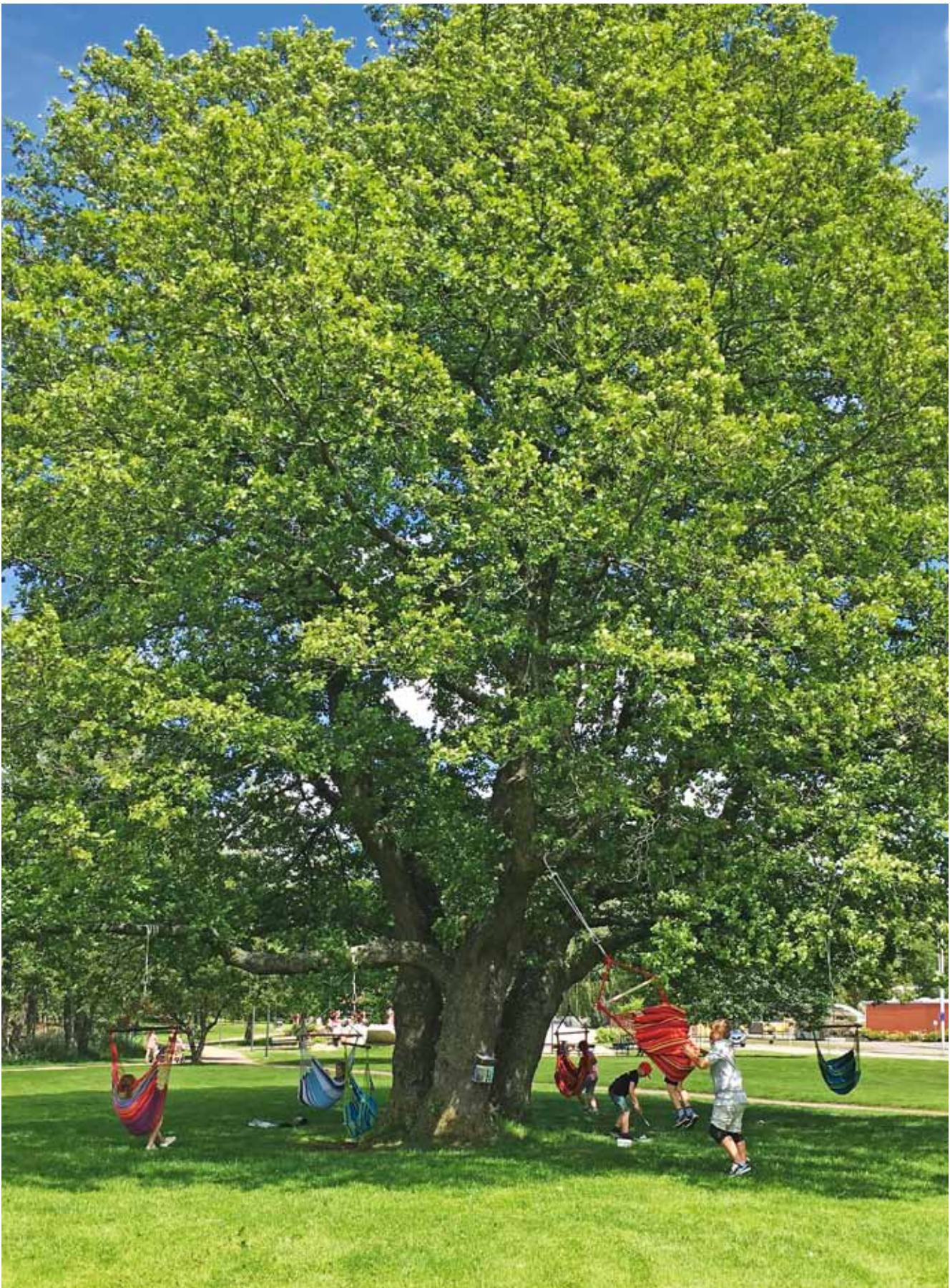
Våra läsgungor installerades i träden i stadshusparken ett stenkast från skateparken. Trots en del krångel med att gungorna användes mycket för lek och därför behövde få ny upphängning, så blev det här sommarens bästa läshäng för många barn och unga! På trädet satte vi upp en boklåda med böcker.

Kulturföreningen Kultivera har under 2017 haft flera konst- och litteraturprojekt hos oss på biblioteket. Flera gånger om året har föreningen internationella träffar för konstnärer, författare och poeter, dansare och aktiver från Sverige och hela världen. Under våren hade den polska konstnären Katarzyna Pagowska projektet Anti-CV på Tranås stadsbibliotek. Här kunde besökare skriva ned saker man inte gjort i sitt liv. Samlingen med texter bands sedan in i unik bok som finns kvar på biblioteket. En grupp amerikanska konstnärer ställde under hösten också ut här. Under en vecka i juli var biblioteket även en del av Tranås at the Fringe - Kultiveras kulturfestival där seminarier, workshops och föreläsningar ingick.

TEXT: PETER ÅKESSON

FOTO: JOHANNA HAMMARSTRÖM

Tranås stadsbibliotek

Läsgungor i träden i stadshusparken blev sommarens bästa läshäng för många barn och unga i Tranås!

Östergötlands finska förvaltningskommuner

Det finns 450 000-600 000 sverigefinnar i Sverige, deras minoritetsspråk är finska. Från 2010 har vi en lag om nationella minoriteter och minoritetsspråk som anger minoriteternas rättigheter. Finska räknas som ett nationellt minoritetsspråk

”Lagen fastslår rätten till inflytande i samhället och stöd till de historiska minoritetskulturererna och till minoritetsspråken i dess olika varieteter”. (Länsstyrelsen i Stockholm, som har det nationella uppdraget kring dessa frågor.)

I Östergötland har vi tre finska förvaltningskommuner och det för med sig att också Region Östergötland är finskt förvaltningsområde. Kommunerna är Finspång, Motala och Norrköping. Det regionala uppdraget ligger på Regionbibliotek Östergötland.

År 2017 fyllde det självständiga Finland 100 år. Finland blev en självständig stat 6 december 1917.

Finlands historia

1150–1323: Under korstågstiden blev Finland en del av det svenska riket.

1809: Sverige förlorar Finland till Ryssland. Finland blir ett autonomt storfurstendöme. Tsaren är konstitutionell monark och representeras av en generalguvernör.

1917: Finland förklarar sig självständigt den 6 december och lösgör sig från det ryska väldet. Sovjet-Ryssland, Frankrike, Tyskland och Sverige är bland de första att erkänna den nya staten.

Tre kommuner i Östergötland

Här i Östergötland har de tre förvaltningskommunerna på många sätt deltagit i firandet av Finland. På Norrköpings stadsbibliotek visades till exempel ARVET – en utställning om en ny generation. I bild och text berättar den om andra och tredje generationens sverigefinnar, författarmöten med Susanna Alakoski, med Herman Lindqvist och med Kjell Westö. Därtill har det varit olika evenemang tillsammans med Stadsmuséet, Norrköpings symfoniorkester, Kulturskolan, Cnema och Konstmuséet. Uppmärksamheten har varit stor.

När nu firandet är slut och biblioteken återgår till vardagen, vilka är då våra viktiga frågor inom detta område? Som vanligt görs mycket av det goda arbetet ute på Götabiblioteken, och när det gäller bibliotekens arbete med minoriteter och nationella minoriteter

Finland 100 år!

nämns de bland de prioriterade grupper som biblioteken ska ägna sig åt.

Finsk ingång på webben

Viktiga delar för Götabiblioteken att arbeta med i en finsk revitalisering är bland annat vår gemensamma webb. Här finns en finsk ingång under fliken medier. Där anslås regionala medel för att förstärka inköp av medier, medel kanaliseras också till Bokstart där målgruppen är barn. Det finns även en övergripande Göta mångkulturgrupp som har att bevaka området nationella minoriteter.

TEXT: ROLF HOLM
Regionbibliotek Östergötland

Webbredaktionen har utbildats och en ny grafisk profil för har tagits fram med bestämda färger typsnitt och symboler.

Götabibliotekens nya webb

Det är en ny webb på gång. Mantrat har vi hört förut och det tål att upprepas.

Under de senaste åren har förarbetet med den nya webben skapat grunden för det nu pågående ganska praktiska arbetet med att forma en tilltalande sajt som fungerar praktiskt för så många som möjligt.

Efter upphandlingen, som vanns av Axiell, har webbredaktionen genomgått en utbildning i hur den aktuella versionen av publiceringsverktyget Arena är uppbyggd. Vår nuvarande sajt – som också är skapad i Arena – bygger på en del hemmasnickrade funktioner och det har gjort den känslig för uppdateringar och förändringar. Förhoppningen är att vi slipper det nu när vi använder Axiells lösningar fullt ut.

Den nya sajten kommer använda systemet BOOK-IT med Axiells eHub* för visning av digital litteratur. Samtidigt ska databaser och annat flyttas så att allt ligger hos Axiell. Det finns fördelar med det då svarstider kortas och sajten förhoppningsvis upplevs snabbare och stabilare.

Nya grafiska profilen

Parallellt med arbetet att omsätta upphandlingen i något praktiskt så har webbredaktionen tillsammans med delar av chefsgruppen arbetat fram en ny grafisk profil för Götabiblioteken. En kommunikationsbyrå hjälpte oss med det arbetet. Utifrån värdeorden balanserat, enkelt, tydligt, luftigt, stilrent, logiskt, välkomnande, inspirerande och överraskande tog de fram en ny profilguide med färger, typsnitt och logga åt oss.

Symbolen i loggan är både ett citattecken som hän-

visar till det viktiga som kan uttryckas och ett stiliserat "g" och "b" för Götabiblioteken.

Webbredaktionen arbetar nu med att ta fram mallar för utseende och hämta in innehåll från alla våra bibliotek, skriva om och uppdatera gammal information, och lägger in ny som behövs. I och med att det är en sajt för hela Götabiblioteken, istället för som idag när vi har sexton parallella sajter under ett paraply, så är det en del som måste ändras och justeras för att all information ska komma in på rätt plats och att inget bibliotek eller del i sajten ska känna sig utelämnat. Vi kommer också att göra användarundersökningar så att våra målgrupper, besökare och personal, ska få möjligheten att påpeka sådant som missats eller kan göras annorlunda. Förhoppningen är att vi ska ha en ny sajt i drift under våren.

Webbredaktionen

Webbredaktionen består av Linda Skårbratt, Errol Tanriverdi, Marie Eriksson, Nina Lönn, Susanne Kastbom, Johanna Jungeklint och Jessica Andreasson.

*eHUB:en är navet mellan biblioteket och e-media-leverantörerna. Med hjälp av eHUB:en behåller man sina besökare på webbplatsen, oavsett vad de gör där; lånar e-media, reserverar fysiska böcker eller strosar runt och söker inspiration.

TEXT OCH FOTO: ERROL TANRIVERDI

Regionbibliotek Östergötland

Digitalt för fler

Regionbibliotek Östergötland fick år 2017 i uppdrag av Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, att öka kunskapen och kännedomen om tillgängliga medier, inklusive dagstidningar som taltidning. Det handlade framförallt om att informera och öka kunskapen hos bibliotekspersonal, på syncentraler och verksamheter inom LSS- och äldreomsorg. I uppdraget ingick även att utarbeta metoder och utrustning för hantering av taldagstidningar där MTM utvecklat ett digitalt distributionssätt. I anslutning till det har myndigheten även utvecklat digital distribution av talböcker.

Uppdatera kollegor

Götabibliotekens bibliotekarier som arbetar med tillgänglighet, har varit några av de viktigaste personerna

att samarbeta med i detta projekt. Under 2017 har de stärkt både det interna arbetet och den yttre verksamheten. Flera har arrangerat internutbildningar för att uppdatera sina kollegor om digitala mediaspelare och appen Legimus, samt hur registrering av låntagare i systemet går till.

Besök, nya låntagare och samråd

I Linköping, Motala och Söderköping har bibliotekarierna satsat på att göra besök ute i LSS- och äldreomsorgen. De har informerat såväl boende som personal. Det har i flera fall lett till nya låntagare i Legimus och nya taldagstidningsprenumeranter. Man har även fått ut information till andra yrkesgrupper inom omsorgen, som rehab-personal och organisationer som Neuroförbundet, studieförbund och samrådsgrupper inom kommu-

Informationen har lett till nya låntagare i Legimus.

Ljudkupan sounddome

ner. På Norrköpings stadsbibliotek inleddes ett försök där en grupp personer med demenssjukdom fick låna surfplattor för att lyssna till böcker och till Norrköpings Tidningar. Bibliotekarien har hämtat inspiration från ett boende i Linköping som erbjuder musik på surfplattor för personer med demenssjukdom.

Ljudkupor och pendeltåg

Det är också viktigt att visa upp hjälpmedlen och Boxholm, Linköping med flera har under året skapat utrymme i biblioteket där besökaren kan sätta sig ner och lyssna på taldagstidning. I Motala och Söderköping prövar man dessutom så kallade sounddomes, en ljudkupa under vilken man kan lyssna till mediaspelaren. Om det fungerar väl kommer det att prövas på fler bibliotek.

Vi har under året även informerat allmänheten om taldagstidningar och talböcker på pendeltågen. Det var svårt att se om det egentligen gav någon effekt i förfrågningar på biblioteken, men vi kommer att fortsätta att använda detta som en informationskanal.

Projektet fortsätter

Projektet Taldagstidning till fler fortsätter 2018. Vi prövar att nå ytterligare yrkesgrupper inom omsorgen, men ska även jobba mer gentemot skolbibliotekarier och specialpedagoger.

För mer information se projektets webbsida

TEXT OCH FOTO: LILLEMOR ENGHOLM GUY
Regionbibliotek Östergötland

Taldagstidningar och talböcker på pendeltågen

Projektet fortsätter 2018.

Taldagstidning till spelare.

Göta biblioteken

Götabiblioteken är ett samarbete mellan Regionbibliotek Östergötland, de tretton Östgötakommunerna och Tranås kommun.

Med ett konto hos Götabiblioteken får du tillgång till över 1,5 miljoner böcker, ljudböcker, talböcker, e-medier, filmer, spel, tidningar och därtill flera databaser.

Med en enda gemensam katalog får alla mer av allt. Bara att reservera och hämta på ditt bibliotek!

Du kan också låna, ladda ner och lyssna direkt på Göta-webben. <http://www.gotabiblioteken.se>

I Götabiblioteken 2017 får du ett axplock av vad biblioteken i Östergötland hade för sig under året.